

**ИНДИЯНЫҢ ЧҮРЭЭНДЕН ҮНГЕН
МЕРГЕН УГААН БИЛЕ КЭЭРГЭЭЧЕЛ СЕТКИЛ:**

Тереза Ие болгаш Саду Сундар Сингхтиң чагыг-сөстери

Индияның чүрээнден үнген мерген угаан биле кээргээчел сеткил

Тыва дылче *Валерия Кулундарий, Римма Ондар* англи болгаш орус дылдардан оучлдурган

Людмила Мижит, Валерия Кулундарий, Виталий Войнов редакторлаан
Виталий Войнов чыып тургускаан

© В. Кулундарий, Р. Ондар, очулга, 2017

© В. Войнов, чыып тургусканы, 2017

**ИНДИЯНЫҢ ЧҮРЭЭНДЕН ҮНГЕН
МЕРГЕН УГААН БИЛЕ КЭЭРГЭЭЧЕЛ СЕТКИЛ:**

Тереза Ие болгаш Саду Сундар Сингхтин чагыг-сөстери

Альфа-принт
Кызыл
2017

Индияның чүрээндөн үнгөн мерген угаан биле кээргээчел сеткил

Тыва дылче Валерия Кулундарий, Римма Ондар англи болгаш орус
дылдардан оучлдурган

Людмила Мижит, Валерия Кулундарий, Виталий Войнов редакторлаан

Виталий Войнов чыып тургускан

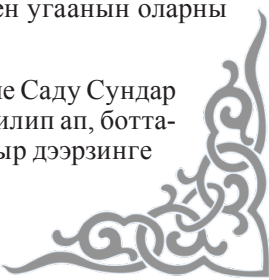
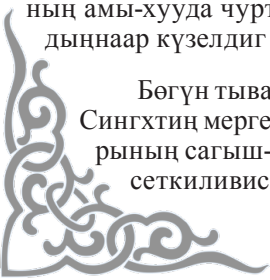
ЭГЕ СӨС

Бо номну сонuurгаан номчукчуларывыска 20 векте Индияга чурттап чораан тергийн онзагай ийи кижиниң бодалдарын тыва дыл кырынга таныштырар-дыр бис.

Оларның бирээзи – бүгү делегейде билдингир христиан ачы-буян чедирикчизи Тереза Ие (1910-1997). Ол Индияга 50 чыл дургузунда канчаар-даа аажок кээргенчиг, кымга-даа херекчок апарган кеш аарыглыг кижилерге база эн-не ядыы улуска дуза кадып, ачы-буянын көргүзүп, бараан болуп чораан. Тереза Ие оларның шуптузунга ёзулуг авазы дег болу берген. Бүгү назынында кижилерге бердинген ажил-херээ дээш 2016 чылда Католик шажын эвилели Тереза Иени «Ыдыктыг» деп атка төлептиг деп санаан. Бо кыска номда ооң англи дыл кырынга бижиттинген бодалдары, чугаалары, төөгүлери база мөргүлдериңиң чамдызын киридивис.

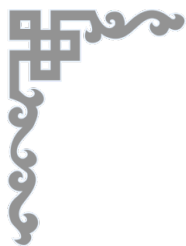
Ийи дугаар таныштырыксап турар киживис ыңдыг кончуг билдингир эвес-даа болза, бистиң кичээнгейивисти хаара тудуп турар. Ол дээрге Саду Сундар Сингх-тир. Сундар Сингх 1889 чылда сикх чүдүлгелиг өг-бүлеге төрүттүнген, а элээди оол апаргаш, христиан чүдүлгени хүлээп алган. Ол үеден эгелээш, Сундар Сингх черлер кезип чоруур мөргүкчү база «саду», өскээр чугаалаарга, «ыдыктыг дирткен башкы» апаргаш, янзы-бүрү суурлар кезип, ында индуc чүдүлгелиг бүзүрэннер-биле аргыжып, Бурганче алыс шынның оруунуң дугайында философтуг чугааларны чоннуң аразынга чорудуп турган. Саду Сундар Сингх бодунуң чонунга чүгле экини күзеп, бараан болуп чорза-даа, Иисустуң оруунга бердингени дээш, ону өлүрерин кызыдып чорааннар база турган. 1929 чылда Тибетке Саду Сундар Сингх мөргүкчүлөр-биле суурлар кезип чорааш, ис чок читкен. Шылап-могааш өлгени-даа, өскелерниң холундан өлгени-даа амга чедир билдинмес. Ооң төрөөн урду дылының кырынга бижиттинген, а соонда делегейниң өске-даа хөй дылдарынче очулдурттуңган бодалдарын бо номда киридивис.

Бо кайгамчыктыг ийи кижини каттыштырып турар чүүлдер бар: оларның шынчы христиан бүзүрели, кижилерге эчизинге чедир бердингени, Бурганның ынакшылын шупту талазы-биле көргүзери болгаш боттарының амы-хууда чуртталгазында сагып чораан мерген угаанын оларны дыңнаар күзелдиг улус-биле үлежип чорааны.

Бөгүн тыва номчукчулар база Тереза Ие биле Саду Сундар Сингхтиң мерген угаанын бо ном таварыштыр билип ап, боттарының сагыш-чүрөөн байлакшыдар арганы алыр дээрзинге сеткиливис ханызындан өөрүп тур бис!

ТЕРЕЗА ИЕНИҢ ЧАГЫГ-СӨЗҮ

КЭЭРГЭЭЧЕЛ СЕТКИЛ ДУГАЙЫНДА

Бөдүүн хүлүмзүрүг

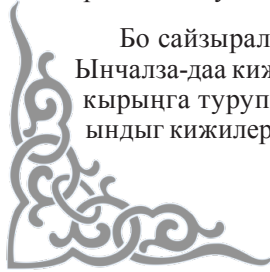
*кайы хире көвей эки чүүлдерни кылып болурунун дугайында
бис эчизинге чедир билип шыдавас бис.*

Бо делегейни ок-чепсек, бомбалар-биле ажып тиилээрин кызытпаалыңарам. Ынакшыл болгаш кээргээчел сеткил-биле шимчениилиңер. Тайбың чорук хүлүмзүрүгден эгелээр. Көңгүс хүлүмзүрүксевейн турар кижинерге хүнде беш катап хүлүмзүрүп көрүңерем. Тайбың чорук дээш ону күүсединерем. Бурганның берген амыр-тайбыңын, Ооң чырыын долгандыр тарадып, өскелерге чырыдаалыңар – шак ынчаар бо делегейде база кижилернин чүрээнде каржы сеткилди, эрге-дужаалга ынак чоруун өжүр базырып шыдаптар бис. Бот-боттарыңарга хүлүмзүрүп чоруңар. Ол чамдыкта белең эвес. Чамдыкта кады ажылдап турар ха-дунмамга безин хүлүмзүрүрүү менээ белең эвес болгулаар, ындыг үелерде мөргүп эгелээр мен.

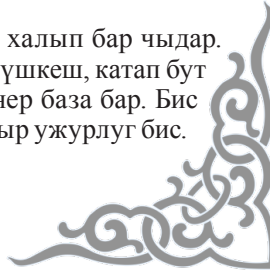
Бисти таварыштыр – мени база сени таварыштыр – Бурганның ынакшылы бистин делегейивисче хемнер ышкаш агып бадып турар. Бис боттарывыс ындыг ынакшыл, кээргээчел сеткил болуп шыдаар бис бе? Христос бо делегейже Адазының кээргээчел сеткилин боттандырап дээш келген. Бурган бисти таварыштыр, Ооң ынакшылын, кээргээчел сеткилин боттандырып чоруур бүгү улус таварыштыр делегейге Бодунуң ынакшылын көргүзүп чоруур.

∞

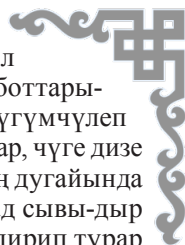
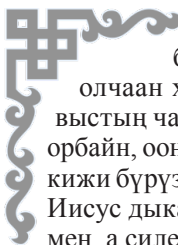
Чер-делегейде хилинчек көвей – дыка көвей. Мага-боттуң хилинчээ дээрге аш-чуттан хилинчек, чурттаар оран-сава чогу, аарыг-аржык; ынчалза-даа, мээң бодалымда, эң-не улуг ууттунмас хилинчек дээрге чааскаанзырал-дыр, кымга-даа херекчок болуру-дур. Кажан сеңээ кым-даа ынак эвес, долгандыр чаңгыс-даа чоок кижин чок болза – ол эң-не улуг хилинчек-тир. Оон-даа хандыр бодап кээримге, кымга-даа херекчок болуру дээрге кижиге таваржып болгу дег салым-чолдуң эң-не багы-дыр.

Бо сайзыралдыг үеде бүгү делегей далажып халып бар чыдар. Ынчалза-даа кижилернин аразында орукка кээп дүшкеш, катап бут кырыңга туруп чадап, улай базар күжү төнгөннер база бар. Бис ындыг кижилерни деткип, сагыш-човап дузалажыр уjurлуг бис.

Аравыста шынчы болгаш ажык сеткилдиг болуулуңар, боттарывыс кандыг болдур бис, ол олчаан хүлээп ап шыдаар туруштуг болуулуңар. Бот-боттары-выстың частырыгларывыс кайгап, четпес чүүлдеривис шүгүмчүлөп орбайн, ооң орнунга кижиги бүрүзүндө экини дилеп чоруулуңар, чүгө дизе кижиги бүрүзү Бурганның омур-хевири-биле чаяттынган. Ооң дугайында Иисус дыка онза-чараш кылдыр чугаалаан: «Мен виноград сывы-дыр мен, а силер – ооң будуктары-дыр силер». Сыпты күштелдирип турар чулук база будуктарны чемгерип турар ханды – чаңгыс ол-ла чулук-тур.

∞

Ажыл-үүлөңерге чымчак сеткилдиг болуңар. Бодуңарның дугайында «эки үрө-түңнелдиг, өскөлөргө чижек кылдыр бараалгадып болур ажылды кылып шыдаар чаңгыс борбак кижиги мен-дир мен» деп кажан-даа бодаваңар. Бодун өрү көрдүңөр чорук өске улусту эмин эрттир шыңгыы кылдыр шиидеринче силерни ыдалаптар, а олар силер ышкаш уран-мерген салым-чаяаны чок бооп чадавас. Ажылыңарны шыдаар шааңар-биле эки кылдыр күүсет-пишаан, өскөлөргө база шак ынчаар кылып турар деп бүзүрөңөр. Биче-даа болза, ажыл-херектерни оспаксыравайн кылып, шынчы болуңар, чүгө дизе силерниң күжүңөр ында.

Буянның Медээ номнарының биске сагындырып турары болза, эдерип чоруп турган хөй улусту өөрөдириниң бетинде, Иисус оларга баштай кээргээчел сеткилин бараалгадып турган. Кээргээчел сеткилиниң ханы болганындан, Ол чем чиирин безин уттуп аар турган. Иисус Бодунуң кээргелин херек кырында канчаар боттандырып шынзытканыл? Ол чонну тоттурары-биле хлебти, балыктарны көвүдеткеш, чемгерген. Шупту чемненип, тотканының соонда, чемниң артыын он ийи савага чыып алганнар – Иисус ол хире хөй чемни оларга берген. Чүглө ооң соонда Иисус чонну өөредип эгелээн.

∞

Чүглө бот-боттарывыска ынакшылдыг ажыл-херээвис таварыштыр Бурганның авыралын, ынакшылын көвүдөдип нептередип болур бис.

ЫРЖЫМ-ШЫПШЫҢ ДУГАЙЫНДА

Дүүнгу хүн эрткен. Эртенги хүн ам-даа үнмээн. Бисте чүглө бо хүн бар. Ынчангаи эгелээлиңер че.

Бурган бистиң-биле чүрээвистиң ыржымынга чугаалажыр. Бурганның баарынга мөргүп, шимээн чок бараалгаар болзунза, Ол сээң-биле чугаалажып эгелээр. Ынчан сен бодуңну чүү-даа эвес-тир мен деп миннип эгелээр сен. Кажан сен бодуңнуң куруг хоозунуңну, чөген-чиинни миннип кээриңге, чүглө ынчан Бурган сени Боду-биле долдуруп шыдаар. Мөргүп турар сеткил-хөөн дээрге улуг ыржымның сеткили-дир.

Индияда Бурганның бир бараалгакчызы чурттап чоруур, ол бо үе-ниң эң-не шыырак теология (Бурган дугайында өөредигниң) башкыларының бирээзи. Бис эки таныжар бис. Мен аңаа бир катап: «Ыдыктыг ирем, силер хүннү бадыр Бурганның дугайында чугаалап кээр-дир силер. Аңаа дыка-ла чоок болгай аан силер!» – дидим. Ол меңээ чүү деп харыылаан деп бодаар силер? Ол мынча дээн: «Бурганның дугайында хөй чүве чугаалап, а Ооң Боду-биле көңгүс эвээш чугаалажып турар чадаvas бис». Оон улаштыр тайылбырлады: «Мен хөй-ле ыыткыр, каас сөстөр эдип, огулуг бодалдарны суггур чаъс дег кудуп болур мен, ынчалза-даа мээң ишти-хөңнүмде, сеткилимниң ханызында чүү болуп турарын дыңнаар аргам чок апаар. Бурган чүректиң ыржымынга чугаала-ныр болгай».

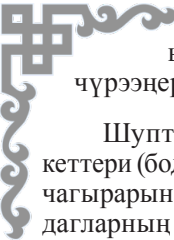
∞

Бир эвес чуртталгавыста иштики база даштыкы ыржым чок болза, Бурганга сырый чоок болуп шыдаvas бис.

Ыржым байдалче киргенде, бис чаа күштү база Бурган-биле шын эптежилгени тып ап болур бис. Ыржым биске бүгү чүүлдерже чаа көрүштү бээр.

Эң кол чүүл – бистиң чугаалаан сөстөривис эвес, а Бурганның биске азы бисти таварыштыр чугаалаан сөзү. Ыржымда Ол бисти дыңнаар; ыржымда Ол бистиң сагыш-сеткиливис-биле чугаалажыр, ыржымда бис Ооң үнүн дыңнап каар бис.

Ыржымда дыңнаалап көрүңер даан, бир эвес силерниң чүрээңер өске үннер-биле дола берген болза, силер Бурганның үнүн дыңнаvas силер.

А кажан силер Бурганның үнүн чүрээнерниң ыржымында дыңнаалап эгелээр болзунарза, ынчан чүрээнер Бурган-биле долар.

Шупту үелерниң база чүдүлгелерниң боданыкчылары база аскеттери (бодунуң мага-бодунга таалалдан ойталаан, күзелдерин шыңгыы чагырарыңга мергежип турар кижилер) ээн ховуларның, арга-арыгның, дагларның ыржым-шыпшыңыңга Бурганны дилеп чораан. Иисус Боду ээн ховуга, дагларга дөртен хонукту эрттирип, хөй-ле шактар дургузунда Адазы-биле дүннүч ыржымында чугаалажып турган.

Бис база чамдыкта ханы ыржымче шымнып, Бурган-биле эптежип, сырый харылзааны тудуп, бүгү эвилел – шупту деңге-даа, кижичи бүрүзү – аңгы-даа; чүгле Бурган-биле ийилээ – номнарывыс, бодалдарывыс, сактыышкыннарывыс-биле эвес, а ол чүүлдерден долузу-биле хосталып алгаш, оожургаар ужурлуг бис. Бурганның чаныңга ынакшыл долган чүрээвис-биле ыыт чок, ишти-хөңнүвүс куруг, идегелдиг, шимчеш дивейн олураар ужурлуг бис. Шимээннигде, хөлзээшкин үезинде Бурганны тыппас бис.

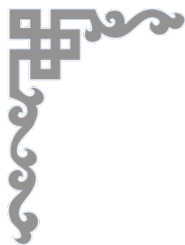
Долгандыр бойдушта ыржымны эскерип болур бис – теректер, чечектер, оыг-сиген шимээн чок, шыпшың черде өзүп турар. Сылдыстар, ай база хүн шимээн чок шимчеп чоруп турар. Чүректиң ыржымы биске Бурганның үнүн чүден-даа – хагдынып чыдар эжиктиң даажындан, бисти хереглеп турар кижиден, куштарның ырызындан, чечектерден, дириг амытаннардан-даа – дыңнап каарыңга чугула херек.

Бистиң чугаалаан сөстөривис эвес, а Бурганның биске азы бисти таварыштыр өскелерге чугаалаан сөзү эң-не чугула. Ыржымда Ол бисти дыңнаар; ыржымда Ол бистиң сагыш-сеткиливис-биле чугаалажыр. Ыржымда Ооң үнүн дыңнаар дээди эрге бисте бар.

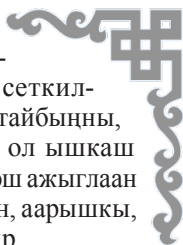
∞

Ёзулуг иштики ыржымныг болур деп бодаар болзунарза, дараазында чүүлдерни күүседир силер:

- Көрүштүң ыржымы дээрге кезээде, каяа-даа Бурганның чаражын, авыралын дилээри, өскелерниң чазыгларын, хайбачытты, кижиниң сеткилин дүвүредир чүүлдерни эскербези-дир.
- Кулактың ыржымы дээрге үргүлчү Бурганның үнүн база ядыыларның ыы-сызын дыңнаары, кижилерниң хайбачыттыг чүрээнден үнген хоп-чип, нүгүл база каржы сөстен чайлап, кулакты хаап, ол бүгүнү дыңнавазыдыр.

- Аастың ыржымы дээрге Бурганны алдар-жыдып, Ооң алыс шынныг Сөзүн тарадыры-дыр. Ол Сөс кижилерни диргизип турар, сеткил-сорукту чаартып, сагышты чырыдып, амыр-тайбыңны, идегелди, өөрүшкүнү берип чоруур. База ол ышкаш аастың ыржымы дээрге бодун камгаланыр дээш ажыглан сөстөрдөн азы караңгы дүмбей, хөделиишкин, аарышкы, өлүм оштап турар сөстөрдөн ойталаары-дыр.

- Угаан-медерелдин ыржымы дээрге Бурганның алыс шынынга, билиинге бодунуң угаан-медерелин мөргүп тургаш, ажыдары-дыр. Бурганның кайгамчык чүүлүн чүрээниң ханызындан идегеп, манап чораан Мария – ол ыржымның чижээ ол-дур. Угаан-медерелин шын эвес чоруктан, хорадаачал чандан, үрегдекчи бодалдардан, изиг-далаш түңнелдерден, өскелернин дугайында меге каразыгдан, өжээргек күзел-бодалдардан хостаары-дыр.
- Чүректің ыржымы дээрге Бурганга бүгү-ле сеткил-чүрээ-биле, бар-ла күжү-биле, угаан-медерели-биле ынак болуру-дур. Бурган биске кайы хире ынак-тыр, бот-боттарывыска ол хире ынак болурувус-тур; бодунга ынак, каржы, адааргак, хүннээчел, чазый чоруктан ойталап ыраары-дыр.

Чүрээмниң ыржымын бүгү-ле күжүм, шаам-биле кадагалап, камнаар мен, чүге дизе чүрээмниң ыржымынга Бурганның аргалап, часкарган үнүн дыңнаар мен. Кажан чүрээм дола бээрге, ядыы кижиниң омур-хевиринде көстүп келген Иисусту аргалап, часкараар мен. Чүрээвис арыг болгаш оожур-галдыг турда, Бурган чугааланыр.

ӨӨРҮШКҮ ДУГАЙЫНДА

Бис Иисус ышкаш бугу делегейге бердинген бис, бодувус дээш эвес, өскелер дээш чурттаар бис. Бистиң күжүвүс – Дээрги-Бурганның бергени өөрүшкүде.

Чүректің өөрүшкүлүг болуру ында хып чоруур ынакшылдың ужурунда болур. Өөрүшкү бистиң чүгле аажы-чаңывыстан хамаарышпас; кезээде өөрүшкүлүг чорууру белен эвес, ынчангаш чүрээвисте өөрүшкүнү көвүдөдир чылдагаан бисте көвей.

Өөрүшкү дээрге мөргүл-дүр; өөрүшкү дээрге күш-түр; өөрүшкү – ынакшыл-дыр. Улустуң аразындан эң-не хөйүнү берип турар кижини дээрге өөрүшкүлүг берип турар кижини ол-дур.

∞

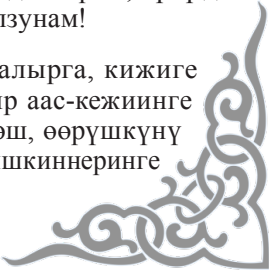

Ажы-төлгө, яды, чединместерге база чааскаанзырап, хилинчектенип чоруур улуска аас-кежиктиг хүлүмзүрүүнөр үргүлчү сөңнеп чорунар; оларга чүгле сагыш-човаашкынынар эвес, ол ышкаш чүрээнер база ажыдып берип чорунар. Бис оларга хөйүнү берип шыдавас-даа болзувусса, ынакшыл долган чүрээвистен куттулуп чоруур өөрүшкүнү сөңнеп болур бис.

Ажылынарга бергедээшкиннер таваржы бээрге, оларны өөрүшкүлүг хүлүмзүрбүшаан, хүлээп ап турар болзунарза, бодунарның эки ажылынарның үрө-түннелин көрө бээр силер. Өөрүп четтиргенин илередир эң-не эки арга дээрге шупту чүүлдерни өөрүшкүлүг хүлээп алырында боор.

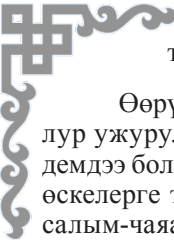
∞

Бир эвес силерниң чүрээнерни өөрүшкү долуп чоруур болза, ол өөрүшкү силерниң караңарда, омур-хевириңерде, чугаа-соодунарда чуртталгага сеткил ханганыңардан көстүп чоруур боор. Силер ол өөрүшкүнү чажырып шыдавас силер, чүгө дизе ол эрин ажыр куттулуп турар боор.

Өөрүшкү дыка халдавырлыг. Ынчангаш кайнаар-даа барып, чүнү-даа кылып туруңарда, өөрүшкүңер куттулуп турар болзунам!

Ыдыктыг Бонавентураның сөстери-биле алырга, кижиге өөрүшкүнү Бурган берген – кезээ мөңгөде келир аас-кежиңге идегели дээш, кижини амытан амырап чорзун дээш, өөрүшкүнү берген. Шак ынчаар кижини чоок улзунуң чедишкиннеринге

кады өөрүп, хоозун чүүлдер-биле сеткилин
тоттурбас кылдыр өөренип алыр.

Өөрүшкү бистин чуртталгавыстың база бир чөлеңгиижи болур ужурулуг. Ол дээрге экииргек кижиниң эң бир дугаар ылгалдыг демдээ болур. Чамдыкта өөрүшкү бодунуң чуртталгазын долузу-биле өскелерге тураскааткан улустуң шывыг-тону ышкаш болур. Ындыг салым-чаяанны алган кижини өөрүшкүнүң эң-не бедик чадазынга чедер аргалыг. Ындыг кижини чонунуң аразынга алдын хүнге дөмейлешкен болур.

Бодувантан: «Ынакшылдың өөрүшкүзүн чүрээм шынап-ла көргөн бе?» – деп айтырар ужурулуг бис. Ёзулуг ынакшыл бисти аартып турза-даа, өөрүшкүнү эккеп турар ынакшыл ол-дур. Ынчангаш Бурганга мөргүп тургаш, ынак чоруур сеткилден биске бээрин Оон дилээр ужурулуг бис.

∞

Аравыста улуска сөңнеп чоруур ынакшылыңарны, бүгү делегейге тарадып чоруур өөрүшкүнерни база амыр-тайбыңны Бурган силерге Бодунуң ынакшылы-биле эгидип бээр болзунам!

ЭКИИРГЕК, ХАРАМ ЭВЕС ЧОРУК ДУГАЙЫНДА

*Ынакшыл долган ажыл-херек бүрүзү чеже-даа биче бол,
тайбың дээш кылдынган чүүл-дур.*

Аарыг улусту эмнээр кандыг-даа эм-дом бар. Ынчалза-даа кижилерге бараан болуп тургаш, чымчак холдарын база экииргек чүрөөн сөнөвөс болза, эң-не коргунчуг аарыгдан – «меңээ кым-даа ынак эвес-тир» деп миннишкинден – эмнээри болдунмас деп бодаар-дыр мен.

Чамдыкта бөдүүн хүлүмүзүрүг, кыска ужуражылга, чырыткан ден, согур кижинин чагаазын бижип бээри, бир хумуң хөмүр азы белекке берген идиктер, бижек билбес кижиге солун номчуп бээри – ол шупту биче, дыка-ла чугула эвес херектер-дир, ынчалза-даа оларны таварыштыр Бурганга бистиң ынакшылывыс илереттинип турар.

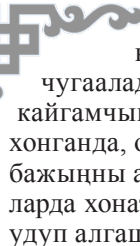
Кажан кымның-даа дыңнаксавайн турар кижизин сен кичээнгейлиг дыңнаар болзуңза – ол чаагай сеткилдиг чорук-тур.

Кижиниң сеткили буянның болза, ооң ыдыктыг чоруу көвүдөп турар боор. Буянның кижии амыдыралдың шын оруундан астыга берген деп кажан-даа дыңнап көрбөөн мен. Бо делегейниң кижилери чымчак, буянның сеткилдиң чогуңдан тамының караңгызында азып-тенип чоруур.

Ядыы, чединмес улуска бараан болуп, оларга дузалажырда, бистиң ачы-буян чедирикчилеривиске акша, эм-дом, хеп дээш оон-даа өске дыка-ла хөй чүвөлөр херек боор-дур. Бир эвес элээн хөй улустуң экииргээ эвес болза, муң-мун ядыы улус дуза чок артар турган. Ынчалза-даа амга чедир чединмес өг-бүлелерниң, кээргенчиг ажы-төлдүң саны ам-даа көвей болганда, бистиң хереглээр чүүлдеривис ам-даа көвей.

Чүгле Калькуттада эвес, а Лондонда, Роттердамда, Мадридте, Марсельде база Римде. Кежээлерде 10 шактан дүнекиниң 2 шакка чедир ачы-буян чедирикчилеривис кудумчуларже үнүп, ылаңгыя вокзалдар долгандыр черлерден бажыңы чок улусту тып, Сан Грегорио аль Съело кудумчузунда бажыңывысче эккеп турар.

Мен сөөлгү катап Римге чорааш, бажыңы чок, үргүлчү тояап, түрөп чурттап чоруур дыка хөй улусту көргөш, чүрөөм чарлыр чыгап, аарып турду. Ынчангаш мен Римниң чагырыкчызынче баргаш: «Бо бажың-балгады чок улусту хондурар бир бажыңдан менээ берип көрүңер, чүгө дизе олар бистиң-биле

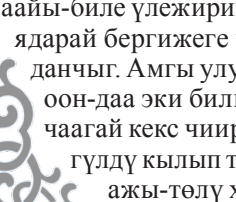
чоруурундан ойталап, “ол-ла турган чери-виске артар бис” дээш ынашпастар-дыр» – деп чугааладым. Хоорайның чагыргазы даргазы-биле мээң дилээмни кайгамчыктыг кичээнгейлии-биле дыңнаааш, күүсеттилер. Каш-ла хонганда, олар биске Термини вокзалындан ырак эвесте бир онза эки бажыңны айтып бердилер. Бо хүнде удуур-чыдар чери чок, кудумчуларда хонаттап чоруур улус аңаа барып, орун-дөжөктерге дыштанып удуп алгаш, эртенинде чоруй баар аргалыг апарган.

Бистиң, ачы-буян миссиязының ажылдакчыларының, үүле-херээниң эң-не кайгамчык талазы дээрге бүдүн делегейниң кичээнгейин хинчектенип чоруур яды, чединмес улусче көрүндүрүп турарывыста. Бо делегейде аштап-суксап турар, мага-бодун шыптар безин хеви чок, чанагаш, эр-даа, херээжен-даа улус бар деп 20 чыл бурунгаар кым-даа бүзүревес турган боор. Бо хүнде бистиң чорудуп турар ажыл-херээвистиң ачызында делегейниң бүгү чоннары бистиң ядыыларывыс дугайында билип турар апарган. Ынчангаш олар ядыылар-биле бар-ла бүгү чүүлдерин үлежиксеп турар.

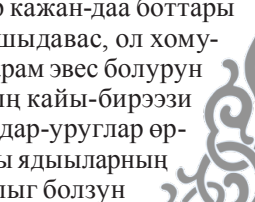
Чүге бистиң миссиявыс бөгүн бүдүн делегейде билдингир апарганыл? Чүге дизе улус бистиң кылып турар ажыл-үүлевисти көрүп турар: аштаан улусту чемгерип, чанагаш улусту хептендирип, аарыг болгаш өлүр хүнүн манап чыдар улусту хайгаарап, ажаап-дежээп турар бис. Шупту ону көрүп турар – ынчангаш бүзүрээр.

∞

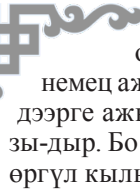
Бөгүнгү аныяк-өскен биеэгизинге бодаарга, экииргек деп бүзүрээр мен. Аныяк эрлер, кыстар изиг күзелдии-биле чединмес улуска дуза кадып, оларның-биле бар-ла чүвезин үлежиринге белен. Ынчангаш олар бистиң миссиявысты шилип ап турары магатчок. Ол уругларның колдуу кезии ортумак социал класстан үнген. Оларда амыдыралга херектиг шупту чугула чүүлдер бар: бай-шыдал, эптиг, чиик чуртталга, социалдыг бедик туруш. Ынчалза-даа олар ядыыларга бараан болур миссиявысче кирип алыр чөпшээрел дилеп, Бурган дугайында ханы боданырынга бодунун амыдыралын турааскадып, ядыы чурттаарынга белен турар.

Чамдыкта бай улус өскелерниң ажыг-шүжүүн, түрегделин бодунун айы-биле үлежиринге белен боор. Ынчалза-даа олар кажан-даа боттары ядарай бергиге чедир өнчү-хөрөңгизин үлежип шыдавас, ол хомуданчыг. Амгы улус, ылангыя ажы-төл, экииргек, харам эвес болурун оон-даа эки билир. Бистиң ядыы уругларывыстың кайы-бирээзи чагай кекс чиир аргалыг болзун дээш, англи оолдар-уруглар өргүлдү кылып турар, а Данияның оолдар-уруглары ядыыларның ажы-төлү хүнде оода бир аяк сүт ижер аргалыг болзун

дээш, өргүлдү эккеп турар. Ядыылар хүнде
оода бир катап чем чиир аргалыг болзун дээш,
немец ажы-төл база өргүлдер кылып турар. Бо бүгү херечилелдер
дээрге ажы-төлүвүстү ынакшылга өөрөдириниң бир тодаргай арга-
зы-дыр. Бо ажы-төл өзүп келгеш, өскелер-биле бар чүвезин үлежирин,
өргүл кылырын эки билир боор.

∞

Эки, өндүр херектер кылыр салым-чаяан шыдалы көвей улуста бар,
ынчалза-даа бичии, чугула эвес деп санаттынар херектер кылырынга белен
улус көнгүс эвээш.

БОДУН ӨРГҮЛ КЫЛЫП БЕРДИНЕРИ

*Ынакшыл шынап-ла ёзулуг ынакшыл болза, кижиден хёйну негээр –
ёскелер дээш хилинчектенип, бугу бодун “өргүлче салырын” негээр.*

*Ындыг ынакшыл ол кижиге аарышкыны чедирип, бодунга ынак
чоруктан арыглаар.*

Христиан чүдүлгениң эң-не дөзүнде өргүл турар. Бурганның шилип алган чону Эрги Чагыг-керээ үелеринде боттарының хай-бачыды дээш хураганнарны, өшкүлөрни, бугаларны база көге-бугаларны өргүлдеп турган. Иисус Бодун Бурганга долу болгаш сөөлгү өргүл кылдыр берипкен. Оон соонда дириг амытаннарны өргүүрү херекчок апарган.

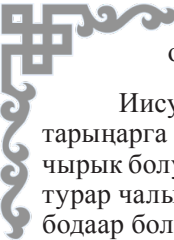
Өргүл кылдыр бодундан ойталаары, хилинчекти эки тура-биле хүлээп аары – бо хүнде улустуң чугаазынга шоолуг кирбес, көңгүс нептеренгей эвес айтырыглар-дыр. Бистиң культуравыс бисти «шупту чүүлдерни чедип ап, эдилеп болур бис, боттарывыстың шупту эргелеривисти ажыглаар ужурлуг бис база технологияларның чогуур сайзыралының ачызында кандыг-даа аарыг, бергедээшкиннер ажып эрттине бээр ужурлуг» дээн бодалдарга бүзүрээринче ыдалап турар.

Мээң өргүл кылырынга хамаарылгам оон өске. Бир эвес Бурганның улузу Ооң баарынга сөгүрүүрүнге, өргүл кылып, ядыылар-биле катай түрээринге белен эвес болза, делегейниң түрегделин кажан-даа чиигедип шыдавас бис деп билип турар мен.

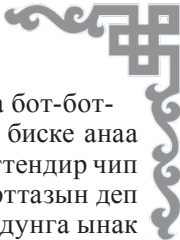
Шаг шаандан тура, кижии амытанның чүрээ Бурганга өргүл кылып күзелдиг турган. А кандыг өргүл Бурганның караанга төлептигил? Бурганның улузунга эки болур өргүл. Ол дээрге бистиң делегейивис дээш кылган өргүл-дүр.

∞

Силерни долгандыр – эмнелгелерде, психиатрия эмнелгелеринде чааскаанзыраан кижилер дыка көвей. Бо чырык черде бажыңы чок улус база эндере! Нью-Йорк хоорайда бистиң ачы-буян чедирикчилеривис өлүр хүнү келген ядыыларны ажаап ажылдап турарлар. Ол улустуң дүрзү-хевири кайы хире кээргенчиг, чүрекке аарышкылыг деп бодаар силер! Оларның кудумчудан өске чурттаар чери чок. А олар кажан-бир кандыг-бир улустуң ажы-төлү чораан болгай. Оларга кажан-бир кандыг-бир кижии ынак чораан болгай. Чуртталгазының дургузунда олар

база өскелерге ынак чорду-ла ыйнаан. Ам оларнын бажыңы-даа, өг-бүлези-даа чок.

Иисустуң «Силерге Мээң ынаам ышкаш, силер база бот-бот-тарыңарга ынчаар ынак болуңар» деп чугаалаан сестери биске анаа чырык болур эвес, а бистиң бодувуска ынак чоруувусту өрттендир чип турар чалымныг от болур ужурлуг. Ынакшыл кезээде чурттазын деп бодаар болза, ону өргүл-биле көзээр ужурлуг, ылангыя бодунга ынак чорукту өргүлдеп, бодун долузу-биле бердинери чугула.

∞

Өскелерге экини кылырда, мен кандыг-даа херектиг чүүлдерни бээринге белен болур ужурлуг мен. Ону күүседирде, бодумга аар-берге, аарышкылыг апаарга чедир үлежип, бээринге белен турар ужурлуг мен. Оон башка менде алыс шын ынакшыл чок, мени долгандыр турар улуска өөрүшкү-тайбыңны эвес, а чүгле чөптүг эвес чорукту тарадып турарым ол боор.

БИЧИИ ЧҮҮЛДЕР ДУГАЙЫНДА САКТЫП ЧОРУҢАР

Миссиявыстың ажилдакчыларының чамдык кезии Австралияда ажил-үүлевисти чогуруп турар. Ол черниң тус чурттакчыларын чыып каан резервацияларның бирээзинге бир-ле ашак кижии чурттап турган. Ооң кайы-хире түрөнчиг берге байдалга турганын силерниң кайыңар-даа чуртталгаңарда көрүп көрбөөн дизимзе частырыг эвес боор. Кым-даа ооң-биле таныжып-билчир хөңнү чок турган. Оон бажыңы хирлиг, чуттут турган. Мен аңаа: «Сээң бажыңыңны аштап, идик-хевинни чуп, орун-дөжөөң эдип бээйн, меңээ чөпшээреп көрөм» – деп айтырдым. «Меңээ ынчаар ажыр-бас чүве-дир. Ол хевээр турзун» – деп ол меңээ харыылады.

«Бир эвес меңээ аштап-арыглап бээрин чөпшээрээр болзунза, сеңээ чиик, эки апаар чүве-дир ийин» – деп база катап диледим. Сөөлүндө ол чөпшээрэжипти. Ооң бажыңын аштааш, идик-хевин чуп бердим. Арыг-ланып-аштанып тургаш, доозун шыва алган дыка чараш дең тып алдым. Кажан ол деңни сөөлгү катап кывысканын Бургандан өске кым-даа билбес боор оң. «Таанда бо деңни кажан-даа кыпсып, ажыглавас-тыр сен бе?» – деп ашактан айтырдым. Ол: «Чок. Меңээ кым-даа ужуражып келбес. Ону кы-выскан херээ-даа чок. Кым дээш ону кыпсыр мен?» – деп, меңээ харыылады.

«Бир эвес сеңээ кежээниң-не бистиң ачы-буян чедирикчилеривис кээр болза, бо деңни кыпсыр сен бе?» – деп оон айтырдым. Ол меңээ: «Ынчан-майн канчаар» – деп харыылады. Ол хүнден эгелээш, бистиң ачы-буян чедирикчилеривис ол кижиниң бажыңынче барып эгелээн. Бис ол деңни экидир аштааш, кежээниң-не кыпсып эгелээн бис.

Оон бээр ийи чыл эрте берген. Мен ол ашак кижиниң дугайында шуут уттупкан турган мен. А ол бисче: «Чуртталгамда кыпсып каан чырыын ам-даа чайыннап чор деп мээң өңнүүмге дамчыдыңарам» дээн чагаа чорудупкан болган. Мен ону бичии, чугула эвес херек деп санап чораан мен. Бис дыка көвей таварылгаларда ыңдыг бичии херектерни кичээңгейге албайн баарывыс шын.

ТҮРЕГДЕЛДИҢ МУҢГАРАНЧЫГ ДҮРЗҮ-ХЕВИРИ

Бистиң ачы-буян чедирикчилеривистиң бирээзи, чаа-ла университет дооскан дунмавыс дугайында сактып келдим. Ол бай-шыдалдыг, Индиядан дашкаар чуртта өг-бүледен келген уруг турган.

Бистиң чурумувус ёзугаар бистиң эвилеливисче кирген хүнүнүн даартазында ол уруг Калькуттада ачы-буян төвүндө өлүрүн манап чыдар ядыы улусче баар ужурлуг турган. Даалганы күүседип орукче үнүп чоруурунун бетинде мен: «Мөргүл үезинде Бурганнын бараалгакчызын сактып тур сен бе? Ол кайы хире чымчак, ынакшылдыг Христостуң мага-бодунга дээп турган ийик? Ядыы улустун өлүрүн манап чыдар бажыңыңга келгеш, сен база бодунну шак ынчаар алдынарын кызыдар ужурлуг сен, чүге дизе ында ядыы кижиниң муңгаранчыг овор-хевириңде Иисус Боду турар ийин» – деп чугааладым.

Ачы-буян чедирикчилеривис ынаар чоруткаш, үш шак болганда ээп келген. Ол университет доозукчузу, чуртталгазында хөйүнү көрүп, билип каапкан уруг мээң өрээлимче кирип кээрге, ооң арнында онза хүлүмзүрүг чырып турду. «Бүдүн үш шак дургузунда мен Христостуң мага-бодунга дээп турдум» – деп, ол чугаалады. «Чүнү канчап турдун ынчаш? Аңаа чүү болуп турду?» – деп уругдан айтырдым. Ол меңээ дараазында төөгүнү чугаалап берди: «Ынаар кудумчудан бир эр кижини эккелди. Ол хирлиг кудукче кээп дүшкеш, аңаа дыка үр чыткан болган. Ооң мага-боду хир-чам, балыг-бышкын болгаш курттуй берген болду. Меңээ арай берге боор-дур аа деп бодап турзумза-даа, ону арыглап, чуп кагдым. Ынчан Христостуң мага-бодунга дээп тур мен деп миннишкин меңээ келди».

Ийе, шын-дыр, ол шуптузун шын билген-дир.

∞

Ынакшылды чоктап, харамдыгып, Ол силерже көрүп тур. Чымчак сеткилди Ол силерден дилеп тур. Силерниң бердинишкениңер чокта, чанагаш-биле дөмей, Ол силерже идегелдиг көрүп тур. Силерниң чүрээңерде хостуг чер тыппайн, бажыңы чок тоянчы дег, Ол силерден хоргадал дилеп тур. Аңаа бо бүгүнү берип шыдаар силер бе?

ХАЛАС БЕЛЕКТЕР

Бир катап Бангалорда христиан чүдүлгени шинчилээр семинарияга бардым. Аңаа Бурганга бараан болуп чоруур бир херээжен кижиге меңээ: «Тереза Ие, силер яды улууска халас белектер берип тургаш, оларны амдажыдып алдыңар. Олар кижиге мөзүзүн чидирип турар-дыр» – диди.

Кажан улус шупту ыгыт чок апаарга, мен оожум харыыладым: «Бургандан өске бисти кым-даа мынчаар амдажытпаан. Ооң биске халаска берген кайгамчыктыг белектерин көрүңер даан. Бо турар улустун кайызында-даа карак-шили чок, ынчалза-даа шупту көрүп шыдаар. Бир эвес Бурган көөр арга-шинек дээш бистен ашка негеп эгелээр болза, канчаар турган улус боор бис? Өртээ төлеттинмээн агаар-кислородтун ачызында бис шупту тынып чурттап чор бис. А бир эвес Бурган: “4 шак ажылдааш, 2 шак хүн чырыын көрүп болур сен» – диге, канчаар бис? Кажывыс ынчан дириг артып шыдаарыл?”» Оон: «Бо делегейде байларны амдажыдып, оларның мөзү-шынарын үрөп турар эвилелдер хөй; ядыларны амдажыдып турар оода чаңгыс борбак эвилел бар болза, багай эвес боор» – деп уламчыладым.

Мээң ол сөстөрүм соонда шыпшың дүштү. Кым-даа чаңгыс-даа сөс чугаалавады.

ӨСКЕ КИЖИЛЕРНИҢ ЧАРАЖЫН ЭСКЕРЕРИ

Бир катап мен ачы-буян чедирикчилери ха-дунмаларымга бир-ле онза чүүлден кылып көрейн деп шиитпирлеп алдым. Оларның шуптузунче чагаа чоруткаш, өске бүзүрэннерниң азы эвилелдерниң кандыг чараш, чаагай талаларын эскерип чоруурун бижиирин дилээн мен.

Меңээ муң-муң харыы чагаалар келген. Бодап безин көрүнер даан! Мен олуруп алгаш, шуптузун чаңгыстап номчааш, шупту эвилелдерниң база сестраларның даңзызын тургузар ужурга таварыштым. Оон чагааларны ол-ла эвилелдерге чорудупкан мен. Кижиниң эки, чараш талаларын өске улус база эскерип чоруур боор чүве-дир деп чүүл мээң ха-дунмамны элээн кайгаткан. Түннелинде бистин аравыста ынакшылдың, бот-боттарывысты эки билчиривистиң база чаңгыс аай болурувустун кайгамчык сүлдези бедээн.

Мен бодаарымга, колдуу кезинде бис чуртталганың багай талаларынче хөй кичээнгей салып чоруур-дур бис.

Бир эвес долгандыр бар шупту чараш болгаш эки чүүлдерни күзел-дивис-биле эскерип чоруур болзувусса, бистер өг-бүлевисти, чоок кижилеривисти долузу-биле эки талаже өскертип шыдаптар ийик бис.

Олардан эгелээш, долгандыр кожаларывыска, а оон-даа ыңай – бистин чоок-кавыда, хоорайывыста өске-даа кижилерге дузалажыр аргалыг боор ийик бис. Шак ынчаар оожургал биле ынакшылды бистин кударанчыг делегейивиске тарадып болур бис.

ЧҮРЕКТЕР КАНЧААР АЖЫТТЫНАРЫЛ?

Бир катап кудумчуга ёзулуг бай кылдыр көстүр эр кижичерге чыдырда, тып алган бис. Ооң эзири дыка улуг болган. Эзириинден ол бут кырынга безин туруп албас болду!

Бис ону бистиң приютче апарган бис. Бистиң ачы-буян чедирикчилеривис ону эптиг-эвилең, чымчак сеткил-биле карактап, ажаап турган.

Ийи неделя эрткенде, ол кижичер бистиң ачы-буян чедирикчилеривиске: «Ха-дуңмаларым, мээң чүрээм ажыттынып келди. Силерниң ачыңарда Бурган меңээ ынак-тыр деп миннишкинге келдим. Ооң чаагай ынакшылын бодум билип кагдым. Ам бажыңымче чаныксай бердим» – дээн. Бис аңаа чыгдынып алырынга дузалажып бердивис.

Бир ай эрткенде, ол чедип келгеш, чаа ажылынга ажылдааш алган бир дугаар шалыңын эккеп бергеш: «Меңээ кылган эки ажыл-үүлеңерни өскелерге база кылып берип чоруңар» – деп чугаалады. Ол көңгүс өске кижичер апарган чоруткан.

Ынакшыл ол эр кижичерни өг-бүлезинче, ажы-төлүнүң чымчак сеткилинче, кадайының бодап билир ынакшылынче катап эгиткени ол.

ДЭЭРНИЦ ЧУРТТАКЧЫЗЫ ДЕГ

Бир кежээ кудумчуларда кирер чери чок, түрөп чоруур улусту камгалаар дээш, үнүп чорупкаш, дөрт кижичи тып алгаш, эккелген бис. Оларның бирээзи, херээжен кижичи, аргажок берге байдалда болган. Кады-ажылдакчыларымга: «Артканнарын карактап, ажаанар. Мен бо аажок бергедеп чыдар кижичиге дузадан кадайн» – дидим. Мээң бүгү-ле ынакшылым чүнү кылып шыдаарыл, шак ол хире экини херээжен кижичиге кылдым. Орунга чыттырып каарымга, ооң арны кайгамчык хүлүмзүрүг-биле чырый бергенин көрүп кагдым. Ол мээң холумну дыңзыг туткаш, чүгле ийи сөс чугаалап шыдады: «Силерге четтирдим». Оон ооң карактары шимдине берди.

Ооң тын чок мага-бодунуң чанынга олургаш, бодум бодумдан айтырбас аргам чок болду: «Бир эвес мен бо кижиниң орунга турган болзумза, чүнү чугаалаар турган ирги мен?» Мээң харыым дыка бөдүүн болду. Мен болза «аштадым, дондум, өлүр дей бердим» дээр ийик мен. Азы «ында-мында аарып тур» дээн чижектиг чүүлдер чугаалаар турган боор мен. Ынчалза-даа бо херээжен кижичи меңээ онза улуг белек берди. Ол мени бодунуң өөрүп четтирген ынакшылы-биле байыдып кагды. Ол арнында хүлүмзүрүг-биле тынындан чарылды.

Бо херээжен кижичи меңээ ынакшылы-биле харыылаан. Бир катап бок онгарындан уштуп эккелгенивис, мага-бодунуң чартыын курттар чип каапкан бир эр кижичи шак-ла ынчанган чүве. Ынчан ол кижичи биске мынча дээн:

«Мен кудумчуларга мал-маган-биле дөмей чурттап чордум, ынчалза-даа, дээрниц чурттакчызы дег, ынакшыл биле чымчак хамаарылгага бүргеткен өлүрүм ол».

Шак мындыг сөстөрни чугаалап шыдаар, кымны-даа каргавайн, өскөлерже кыжанмайн, кымны кым-биле-даа деңневейн, оожум өлүп шыдаар кижиниң сүлдезиниң бедиин көөрү дээрге – кайгамчык чүүл-дүр. Бо дээрге дээрниц ёзулуг чурттакчызының өлүмү-дүр.

ЭҢ-НЕ КОРГУНЧУГ ЯДАРАЛ

Бир катап мен ачы-буян чедирикчилеривистиң аайлап тургускан кырганнар-бажыңынче аалдап чеде бердим. Ол дээрге Англияда эң чараш бажыңнарның бирээзи, ону долдур кайгамчык, аар өртектиг чүү чок дээрил! Ынчалза-даа ол кырганнарның кайызы-даа хүлүмзүрбес, шупту-ла кирер эжикче көрүп алган ораp болду.

Мен улуг ажилдакчыдан: «Бо шупту канчап барган улузул? Чүгө хүлүмзүрбестерил?» – деп айтырдым. (Мен кижилерниң арнынга хүлүмзүрүг көрүп өөренип калган мен. Бодаарымга, бир хүлүмзүрүг өске хүлүмзүрүгнү оттуруптар – канчап ынакшыл база ынакшылды оттуруп-дыр.)

Ол сестра менээ мынча деп харыылады: «Шак бо байдал бисте хүнден хүнче өскерилбейн, уламчылап турар. Олар шупту – кым-на оларны айтырып кээр ирги деп манаашкында. Чааскаанзырал оларны иштинден оя чип турар, олар хүнден хүнче эжикче көрүп алгаш-ла, манап хүнзээрлер. Ынчалза-даа бээр кым-даа келбес-тир».

Эң-не коргунчуг ядарал дээрге улуска кагдыргаш, чааскаанзырап артары-дыр. Кайда-даа ядыы кижилер бар, ынчалза-даа, каян сенээ кым-даа ынак эвес болза, – ол дээрге эң-не идегел чок ядарал ол-дур.

Дилеп чоруур ядыы кижилеривис биске чоок-даа азы ырак-даа чурттап чоруур болур. Олар эт-хөрөңги талазы-биле азы сагыш-сеткил талазы-биле ядыы бооп болур. Олар аъш-чемге чединмейн, аштап чоруур-даа болур, азы найыралга чединмейн турар-даа чадавас. Оларга идик-хеп херек чадавас, азы оларга Бурганның ынакшылының берип турары байлакшылдыг аас-кежик миннишкени херек бооп чадавас. Оларга кирпич-цементиден кылган бажың херек чадавас, азы олар бистиң чүректеривистиң ханызында чаглакты хереглеп турар чадавас.

ХОЛДАРНЫҢ ЧЫЛЫЫ

Бир катап Лондоннун кудумчузунга кылаштап бар чыткаш, азыгда бичеледир сыңны берген оран дыка кээргенчиг, узун, арганзымаар эр кижини көрүп кагдым. Мен ол кижиге чеде бергеш, холум сунгаш, «Кайы хире тур силер?» – деп айтырдым. Ол карактарын менче көдүрүп келгеш: «О, кайы хире үр кижини холунун чылыын көрбээн деп мен!» – диди. Оон анаа олуруп аарга, оон арнында чаагай хүлүмзүрүг көстүп келди: бир-ле кижини анаа эки хамаарылгазын көргүскени ол. Оон холун тудуп мендилээним анаа дыка хөйүнү берген – ол бодун кижини кылдыр миннип эгелээн.

Меңээ болза ол кижини дээрге яды кижинини омур-хевирин хүлээп алгаш келген Иисус болган. Ол кижиге мен анаа бир-ле кижини ынак деп миннишкенин база өөрүшкүнү сөңнээним ол.

Кижини бүрүзүнгө оода чаңгыс ынак кижини бар. Ол дээрге – Бурган Боду-дур. Бисти, бот-боттарывыска ынак чорзун дээш, Ол чаяган.

АМЫ-ХУУЗУНДАН БЕЛЕК

Бир хүн биске Австралия чурттакчызы келгеш, хөй түңнүг акша өргүлдээн. Ол белээн берип тура: «Бо дээрге айтырыгның чүгле даштыкы талазы-дыр. Ам болза бодумнуң амы-хуумдан белекти сөңкесеп тур мен» – дээн. Оон бээр ол үргүлчү бистиң приютка сөөлгү хүннерин эрттирип чыдар улуска кээп, аарыг эр улустуң салын чүлүжүп берип, олар-биле чугаалажып, ужуражып кээп турган. Ол кижин улуска чүгле бодунуң акшазы эвес, а үезин база берип турган. Ол шупту акшазын база үезин чүгле бодунче чарып, ажыглап болур турган, ынчалза-даа ооң күзели – бодунуң чүрээнин кезээн өскелерге белекке сөңнээри-дир.

Болганчок-ла өскелерден мен акшага хамаарышпас өргүл, белектерни дилей бээр мен. Кижин дыка хөйнү белекке берип болур-дур ийин! Мээң күзээрим болза – белек берип турар кижин боду база турар болза эки, белээн алган улус-биле чоокшулажып, оларже хүлүмзүрүп, кичээнгейин көргүзөр болза эки. Ындыг белек кандыг-даа кижиге дыка үнелиг болур.

Шупту улусту бистиң кылып турар ажил-үүлевиске каттыжарынче кыйгырып тур мен – бо буянның херектер бистиң шуптувуска ажыктыг. Мен кажан-даа акша, өңчү-хөрөңгидилевес мен. Бодунуң ынакшылын, өргүлүн бодунуң холундан улуска белекке сунарын дилээр-дир мен. Кижилер хилинчектенген ядыылар-биле бир дугаар таваржып кээрге, оларга дуза кадыксаар күзел чайгаар оттуп кээр. Ийин дугаар чедип келгеш, олар боттарын хүлээлгелиг кылдыр миннир. Үе эрткенде, олар ядыылар-биле төрөлдежип, оларның-биле ынакшылын үлежир күзели күштелип келир. Кижин бүрүзү бодун «мен кым мен?» деп чүүлдү билип, өскелерге чүнү белекке сөңнөп болурун боду билип турар апаар.

Мен бодаарымга, эт-хөрөңгиге ынак, кезээде-ле акша дээш дүвүрөп чоруур кижин, шынап-ла, эң-не яды кижин ол-дур. Бир эвес ындыг кижин бодунуң акшазын өскелерге бараан болуру-биле берип турар болза, ынчан ол ёзулуг бай, дыка бай кижин ол-дур.

ӨСКЕЛЕР-БИЛЕ ЫНАКШЫЛЫН ҮЛЕЖИРИ

Бо каш хонукта ийи эжимге ужураштым. Олар меңээ, ядыларны чемгерзин дээш, хөй түңнүг акша эккеп берди. «Ынча хөй акшаны кайыын ап алдыңар?» – деп айтырдым. Олар: «Ийи хонук бурунгаар бис өгленип алдывыс. А ооң бетинде-ле улуг каас-коя шайлалга кылбас деп шийтпирлеп алган бис. Бо акшаны бис бот-боттарывыска ынакшылывыстың херечизи кылдыр Тереза Иевиске бээр күзелдиг болдуvus» – деп харыылады.

Бо аныяк улустуң сагыш-сеткилиниң байлак деп чүвезин көрүңер даан! Олар дыка-ла экииргек-тир! Улаштыр айтырып эгеледим: «Чүге ынчаарыңар ол ынчаш?» Оларның харыызы мындыг болду:

«Бистиң ийи бодувуска ынакшылывыс дыка күштүг болганда, бис ол ынакшылывысты силерниң бараан болуп чоруур кижилериңер-биле үлежиксеп тур бис».

ЭН ӨНДҮР УЛУГ БЕЛЕК – ЫНАКШЫЛ

Гватемалада кезек үеде ажылдап турар бистиң ачы-буян чедирикчилеривистиң улуг эвес эвилели бар. Бис ынаар 1976 чылда улуг когарал чедирген чер шимчээшкининиң үезинде чеде берген бис.

Ачы-буян чедирикчилеривис Гватемалаже, өске-даа черлерге дег, улуска Бурганның ынакшылын көргүзүп, бараан болур дээш келген. Олар меңээ бир ядыы кижиниң дугайында кайгамчык төөгү чугаалап берген. Олар ол кижини хоорайның кудумчуларындан тып алгаш, приюдунга эк-келгеннер. Ол ядыы кижии аажок аарыг, берттик-межел, арган, шуут-ла шагшинээ чок апарган турган. Ынчалза-даа, ачы-буян чедирикчилеривистиң дузазы-биле ол катап күш кирип келген.

Ол бистиң ажылдакчыларывыска мынча дээн: «Бо орунну хостап, моон чорууйн. Чүге дизе бо орун, мээң бээр кээр бетимде түрөп чорааным дег, шак ынчаар дуза хереглеп чоруур кижилерге дыка херек».

Амгы үеде ол ажылдыг. Ол ындыг-ла кончуг хөй акша ажылдап ап турар деп бе, ынчалза-даа эвээш-биче акша ажылдап алган санында-ла, бистиң приютта чурттап турар өске аарыг-аржык улусту сактып келгеш, оларга ужуражып чедип кээр. Ол кажан-даа хол курут келбес. Амыдырал берге-даа болза, ол үргүлчү белектиг кээр.

Ядыыларның өндүр улуг белээ ол-дур – оларның ынакшылы.

БУРГАННЫҢ ЭНЕРЕЛИ

Калькуттада бис хүннүң-не чурттаар чери чок тос муң кижиге чемни белеткеп берип турар бис. Бир катап меңээ ачы-буян ажылдакчызы келгеш: «Хүндүлүг ие, чемивис төнгөн, улуска бээр чүвүс-даа чок-тур» – дээн. Мен аңаа чүнү-даа харыылаарын аайын тыппаан мен.

Оон 9 шак үезинде бистиң приют даштынга долдур хлеб чүдүрүп каан чүък хөлгези халдып келген. Ужуру болза, школаларда өөренип турар чединмес өг-бүлелерден уругларны чазак хүннүң-не бир кезинди хлеб база бир аяк сүт-биле хандырып турар. А чүгө ол хүн барык шупту школалар хенертен хагдына бергенин кым-даа билбес болган. Ынчангаш ол шупту хлебти Тереза Иениң приюдунче эккелген.

Силер билип тур силер бе? Бурган ол хүн шупту школаларны хаапкан-дыр! Бистиң ядыыларывысты чем чок арттырып болбас дээш, Бурган ынчаан шиитпирлээн боор. Ядыылар ол хүн бир дугаар ындыг амданныг хлебти ол хире хөйүнү чигеннер боор деп бодаар-дыр мен. Мындыг тава-рылгаларда Бурганның энерелин көрүп чоруур бис.

ӨСКЕН ӨӨНҮҢ ЧЫЛЫЫ ДЭЭРГЕ БЕЛЕК-ТИР

Өскен өөндөн дезип чоруткан чамдык аныяк улус СПИД деп аарыгдан аарый берген болгулаар. Бис Нью-Йоркка СПИД-тен аараан, кымга-даа херекчок апарган кижилерге бажың ажыткан бис.

Оларга бажынны берип, карактап, азырап турар каш-ла санныг ачы-буян чедирикчилеривистиң ачызында ол аарыг кижилерниң чуртталгазынга кандыг улуг өскерлиийшкиннер болу берген деп бодаар силер?

Ынакшылдың өргээзи! Ынакшылдың белээ!

Ол бажың дээрге делегейде чаңгыс борбак чер ол боор – маңа ол аарыг кижилер боттарын «ам-даа кижилер бис», «биске ам-даа ынак улус бар» деп миннип чоруурлар. Эки хамаарылга оларның чуртталгазын өскертипкен, өлүм шагы келирге безин, олар тынындан оожургалдыг чарлып чоруур. Оларның чаңгызы-даа бо хүнге дээр идегел чок өлү бербээн.

Бир хүн сестравыс долгапкаш, бир аныяк оол бергедеп, өлүрүнүң кырында келгенин менээ дыңнатты. Элдептиг чүве, ооң хилинчээ төнчү чок узап-ла турган. Ол өлүм-биле туржуп турган. Сестравыс ол оолдан: «Чүү болду? Чүң канчап тур?» – деп айтырган. А ол: «Угбам, мен ачамдан өршээл дилевээн шаамда, өлүп шыдавас-тыр мен» – деп харыылаан.

Сестра ооң ачазының чурттап турар черин билип алгаш, ынаар долгапкан. Ыдыктыг Бижилгениң арыннарының бирээзи боттаны берген дег, бир-ле онза болуушкун болу берген: оолдуң ачазы бажыңывысче чедип келгеш, оглун куспактааш сөглээн: «Оглум! Мээң ынак оглум!» – деп ыт-кыр чугаалады. Ынчан оглу ачазындан: «Мени өршээп көр!» – деп диледи.

Ийи шак болганда, аныяк оол сөөлгү тынгаш, өртемчейден чарлып чорупту.

ЫНАКШЫЛДЫҢ ОНЗАГАЙ ЧИЖЭЭ

Мен силерге Бурганның ынакшылының база бир онзагай чижээн көргүзейн. Бистиң бажыңывысче бир кижиге келгеш: «Мээн чаңгыс борбак төлүм өлүр дей берди! А эмчи чүглө Англиядан тып ап болур эм бижип берди» – деп чугаалады.

Чазак бистерге бүгү чурттуң иштинге кадык камгалаар эмнерни чыып, шыгжаарыңга чөпшээрелди берген турган. Бистиң ажилдакчыларывыс база дузалакчыларывыс бажыңнар кезип, эмнээшкини доозулган соонда артып калган, ажыглал чок эмнерни чыып турган. Олар чыып алган эмнерин биске эккээрге, бис ядыыларга үлөп берип турган бис. Бистиң эм үлээр тускай черлеривисче муң-муң кижилер кээп турган.

Бис идегелин чидирген ада-биле чугаалажып турар аравыста, эмнер суккан барбалыг кижиге чедип келген. Мен ол барбаже көрүптеримге, эң кырында төлү аараан ол кижиге херек эм бо чыдыр! Барбаның дүвүңгө чыткан болза, эскербейн баар турган ийик мен.

А бир эвес ол бичии-ле эртежик азы оон орай келген болза, мен ооң дилээн утгуптар чадавас турган боор мен. Ол барып-барып эң чугула үезинде келген-дир.

Эмнерлиг барбаны тудуп алгаш, бодандым: «Делегейде сая-сая ажы-төл бар, а Бурган бо Калькуттада бичии төлдү карактап камгалаан-дыр. Эң-не херектиг үеде ол эмнерлиг кижини безин бисче чорудупкан-дыр! Оон кадында, ол херектиг эмни эң көскү черинге, мени эскерип кагзын дээнзиг, барбаның барып-барып кырыңга салып каан-дыр!»

Бурганның силер дээш, мен дээш чымчак сеткилин, сагыш-човаашкынын эскерип көрүңер! Ол силерниң кайыңарга-даа шак мындыг дузаны чедирип болур.

ЭКИИРГЕК, ЧАРАШ КИЖИЛЕР

Мен силерге кижилерниң кайы хире экииргек, чараш бооп болу-
рунун база бир чижээн көргүзэйн.

Авазы бажыңы чок улустун приюдунга өлүп калган бичии өскүс
оолду тып алган бис. Ол оолдун авазы эки өг-бүледен турган, ынчал-
за-даа ол амыдыралдың берге байдалдарыңга таварышкаш, бут кырыңга
туруп чадааш, чуртталганың оңгар тамызынче чуглуп кээп дүшкөн турган.

Оол өзүп келгеш, Бурганның бараалгакчызы боор күзелин илереткен.
Кажан оон: «Чүгө Бурганның бараалгакчызы болуксап тур сен?» – деп ай-
тырарга, ол мынча деп бөдүүнү-биле харыылаан: «Мен база, Тереза Иениң
меңээ дузалааны дег, өске бичии уругларга база шак ынчаар дуза кадыксап
чор мен. Тереза Ие меңээ кайы хире ынак-тыр, мен база өскелерге ол дег
ынак боор мен. Тереза Ие меңээ канчаар бараан бооп чораныл, мен база
өскелерге бараан болуксап тур мен».

Бо хүнде ол оол Бурганның бараалгакчызы апарган. Чүзү-даа чок, ки-
жилерниң чылыг-чымчак, ынакшылдыг хамаарылгазын шагда-ла уттупкан,
бөдүүн хүлүмзүрүг деп чүл дээрзин безин уткан кижилерге ол сеткилиниң
ханызындан ынак.

АРЫН-НҮҮРНҮ ШИНЧИЛЭЭРИ

Бистиң сагыш-сеткиливис өттүр көстүп турар кристалл дег арыг боор уjurлуг, ону өттүр өске улус Бурганны көөр аргалыг боор. Болганчок-ла ол кристалл хирлиг, доурак-доозун чыпшына берген боор. Ол хирни адырарда, арын-нүүрүвүстү шинчилээр уjurлуг бис. Ынчан чүрээвис катап арыг-силиг апаар.

Бир эвес Бурганның күзел-соруун ылап-ла кылыксап, Ооң-биле сырый харылзаа тударын кызыдар болзувусса, Ол биске хирден арыгланырынга дузалаар.

Арын-нүүрнү шинчилээри – көрүнчүкке көрдүнгени дег. Ындыг шинчилелди кижиге боду кылып болур. Шупту бар четпестерни шын кылдыр көргүзеринге чугула көрүнчүк аңаа ыяап херек.

Бир эвес бис бо сорулганы чалданыш чок күүседип кириптер болзувусса, мону билип ап болур бис: оруувуска моондак болган улуг даш дээрге кырынче үне берип болур хая бооп чадавас.

АМЫР-ТАЙБЫҢ НЕПТЕРЕДИР ЧЕПСЭЭН БОЛУЙН

*Дээрги-Чаяакчы,
мени Бодуңнуң амыр-тайбың нептередир чепсээң кылдыр
кылып көрөм.*

*Кижилер бот-боттарын көрүшпестеп, хөңнү калган черинге
ынакшылдыҗ үрезинин чажып, тарыыйн,
хомудал бар черге – өршээлди,
чигзиниг бар черге – бүзүрелди,
идегелин ышканган черге – чаа ынанышты,
дүмбей караңгы черге – чырыкты,
качыгдал бар черге – өөрүшкүнү нептередийн.*

*Кудай-дээрниң Ээзи!
Мээң сеткилимге мындыг чүткүлдү чаяап көрөм:
улус мени аргалазын деп бодавайн,
харын өскелерге аргалал болуйн,
улус мени шын билип алзын деп негевейн,
харын оларны мен бодум билип аарынче чүткүлдүг болуйн,
кижилер меңээ ынак болзун деп күзевейн,
харын бодум шуптузунга ынак болуйн.*

*Өскелерге берип турзувусса,
бодувуска ол эглип кээп турар болгай.
Өршээп турар болзувусса,
бодувустуң хай-бачыдывыс өршээттинер.
Өлзүвүссе-даа,
мөңге амыдыралче төрүттүнер бис.*

Аминь.

[Билдинмес автор. Ассизиден келген Францискинии
(1181-1226) чадавас деп бодал бар.]

Ынакшыл дээш кылып чоруур ажил-херектеривис – амыр-тайбың дээш кылган херектер-дир. Ол ачы-буян ажил-херектерин оон-даа күштүг ынакшыл-биле, оон-даа күштүг күзелдиг кылыылыңарам! Христос үргүлчү мындыг сөстөрни чугаалап чораан:

Мен аштай бердим – чүгле аьш-чем чиксээнимден эвес, а кижилерниң арыг чүрээниң ханызында амыр-дышты чоктааш.

Мен суксай бердим – чүгле суг ижиксээнимден эвес, а кижилерниң дайынзырак чүрээн оожуктурар оожургалды чоктааш.

Мен үпчүген-чанагаш турдум – чүгле идик-хевим чогуңдан эвес, а эр, херээжен улустуң бодунуң мага-бодунга шын хамаарылга чогуңдан.

Мээң кире бээр өөм чок турду – чүгле ыяш-даштан кылган хоргада-лым чогуңдан эвес, а өскелерни билип, карактап чоруур, кижилерге ынак чүректің чогуңдан.

Бистер, кижилер бүрүзү, Бурганның азырганчыг херексели-дир бис; бодувустуң чер-делегейге кылып ужурлуг үүле-херээвисти күүсеткеш, шупту эстип чиде бээр бис.

МЕНИ ӨТТҮР ЧЫРЫП-ЛА КӨР

*Кайнаар-даа чорааш, каяа-даа баргааш,
Сээң чаагай айдызаан чыдыңны тарадып чоруурунга
меңээ дузалап көр.*

*Мээң сагыш-сеткилимни Ыдыктыг Сүлдең-биле,
Амыдыралың-биле чыгк долдуруп көр.*

*Мээң чуртталгамче киржип көр,
алыс-бодум долuzu-биле Сээңиш бооп,
мээң чуртталгам Сээң чырыың апаарын дилеп тур мен.*

*Мени өттүр чырып, ишти-хөңнүмге чурттап көр,
кандыг-даа кижии мээң-биле харылзашкан соонда,
чүрээмде Сээң барыңны билип каар болзун.*

*Олар менче караан көдүрүп келгеш,
мени эвес, а чүгле Иисусту көөр болзуннар!
Үргүлчү мээң-биле болуруңну дилеп ор мен,
чүгле ынчан Сээн чырааның дег чырыыр мен,
өскелерге чырык болу бээр мен.*

*Кандыг-даа чырык, Иисус, Сенден кээп турар;
ол чырыкта мээң бодумдан чүү-даа түрбас.*

Ол дээрге өскелерге мени таварыштыр чыраан Сен боор сен.

*Мени долганган кижилерге чырывышаан,
шак ынчаар Сээң сеткилицге эң-не таарышкан алдар-макталды сөңнээйн.*

*Чүгле бодумнуң чижээм-биле, сорунзалыг күжүм-биле,
Сеңээ долу ынакшылым ужурунда кылып чоруур ажыл-үүлемниң салдары-
биле*

*улусту өөредиглиг сөстөр чокка-ла өөредип каар аргадан меңээ берип көр.
Аминь.*

[Кардинал Ньюман, 1801-1890]

Хүннүүн-не Бурганче ыдыктыг чоокшулажышкын соонда,
сестраларым-биле кардинал Ньюманның мөргүлүн номчуур бис.

Силерден чаңгыс чүүл дилээр-дир мен: кажан-даа белек сөңнээр-ринден кортпаңар. Белек сөңнээринде кайгамчыктыг өөрүшкү бар, чүгө дизе бергенивистен артык хөйүнү үргүлчү алыр бис.

Иисусту ырак черлерден дилевеңер – Ол ында эвес. Ол силерниң чаныңарда. Ол силер-биле кады. Чырыыңар өжүрбөңер, ынчан Ону үргүлчү көөр силер. Чырыыңарже ынакшылдың бичии-бичии дамдыларын немей кудуп чоруңар – ынчан ынак Бурганыңарның авыралын долузу-биле көрүп каар силер.

Чүрээвистин долузу бистин караавыстан, холдарывыс чымчаандан, чүнү бижииривистен, чугаалаарывыстан, канчаар кылаштап турарывыстан, белекти канчаар хүлээп ап, өскелерге канчаар бараан болуп чоруурувустан көстүп чоруур. Чүрээвистин долузу янзы-бүрү аргалар таварыштыр көстүп чоруур.

Бургандан ырай берген, Иисустуң чырыындан ойталаан делегейде мээң чурттаксап чоруур ужурум болза – бистин ядыыларывыска дузалажып, оларның хилинчээниң чартык кезиин бодумче хүлээп алырымда. Ядыылар-биле чаңгыс аай болзувусса, чүгле ынчаар оларның чуртталгазынче Бурганны эгидип, оларны Бурганче ээй көрүндүрүп, камгалалче оларны эдертип болур аргавыс бар.

Бурганывыс Ону хереглес кижилерге Бодун күш-биле сыгап шыдавас. Бүзүрел дээрге белек-тир.

ЫДЫК, ЫДЫК, ЫДЫК

Ыдык, Ыдык, Ыдык Дээрги,

Күчү-күштүг Бурганывыс,

Дээр биле черни Сээң алдарың бүргээн!

Осанна! Өрү дээрде Бурганга алдар-мактал!

Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар кижги алгадып-йөрээтсин!

Осанна! Өрү дээрде Бурганга алдар-мактал!

∞

Ылап-ла ыдыктыг апаарын күзезивиссе, биске биче сеткил биле мөргүл херек. Иисус бисти мөргүп өөреткеш, чүрээвистиң ханызындан канчап чөпшүл болгаш биче сеткилдиг болурун Оон өөренип алырын биске чагаан. Биче сеткил-даа, мөргүл-даа Бурганның ыржымында чурттап чоруур кижиниң угаанындан, кулааның дыыжызындан база чугаазындан үнер, чүге дизе Бурган чүректің шыпшыңында чугааланыр.

Бичии-даа ажыл-херээнер күүседирде, шынчы болуңар, силерниң күжүңер ында. Ачы-буянныг Бурганывыстың баарыңга бичии херектер чок, чүге дизе Ол өндүр улуг, а бис биче бис. Ынчангаш Ол бисче бадып кээп, бистиң күүседир ужурлуг бичии ажыл-херектеривисти кылырыңга дузалап, Аңаа ынакшылывысты илередир арганы биске берип турар. Ол бичии-даа херектерни Бурган Боду кылып турар болганда, ол херектер өндүр улуг апаар. Бурган бичии, үнелел чок херектер кылбас-тыр ийин; Оң чаяалгазы төнчү чок.

ДЭЭРДЕ АДАВЫС

*Дээрде Адавыс!
Сээң адың алдаржызын!
Сээң Чагыргаң чедип келзин.
Дээрге дег, черге база
Сээң күзел-сорууң чогуп бүтсүн.
Амыдыраар хлеб-тараавысты
биске бөгүн хайырла.
Биске өрелиг улусту өршээгенивис дег,
өре-ширевишти база биске өршээ.
Бисти куткулгеге алыспас кылып көр,
ол ышкаш бузуттугдан бисти адырып көр.
Чүгө дээрге чагырга, күчү-күш база алдар
Сеңээ кезээ мөңгөдө хамааржыр-дыр.
Аминь.*

[Матфей 6:9-13]

∞

Иисустуң элчиннери «бисти мөргүп билир кылдыр өөредип каап көр» деп Оон дилээннер. Ынчан Ол «Дээрде Адавыс» деп онза-чараш мөргүлдү оларга өөредип каан. Кажан бис «Дээрде Адавыс» деп мөргүп турувуста, бисти чаяап каан адыштарынче Бурган көрүп турар боор деп бүзүрээр-дир мен:

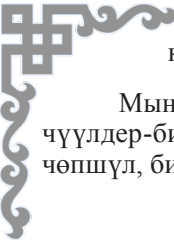
«Мен сени Бодумнун адыштарымда шыйып, демдеглек алдым» (Исайя 49:16) – дээш, Ол адыштарында бисти көрүп турар. Бурганның энерели, ынакшылы кайгамчыктыг!

Каяа мөргүлдөп өөренип ап болурул? Иисус бисти өөредип турган: «Мынчаар мөргүп чорунар: “Дээрде Адавыс... Сээң күзел-сорууң чогуп, бүтсүн... улусту өршээгенивис дег, бисти база өршээ...”» Бо сөстөр чеже-даа бөдүүн болза, оларның утказы кайы хире онза-дыр! Бир эвес бис «Дээрде Адавыс» деп мөргүвүшаан, ол мөргүл ызуугаар чурттаар болзувусса, амыдыралывыс ылап-ла ыдыктыг апаар.

Бо мөргүлдө шупту бар: Бурган, сээң бодун, сээң чаныңда кижиде. Бо мөргүл чөпшүл, биче сеткилден үнүп турар.

Бир эвес бистиң чүректеривис шак мындыг болза,

ынчан канчаар Бурганга, бодувуска, чоок киживиске ынак болурун билир боор бис.

Мында берге чүү-даа чок, а бис чуртталгавысты хөй-ле херекчок чүүлдер-биле нарынчыдып аар-дыр бис. Чаңгыс чугула чүүл дээрге чөпшүл, биче сеткилдиг болуру база мөргүүрү-дүр.

∞

Бистиң ачы-буян чедирикчилеривис бичии херектер кылып турар – бичии уругларга дузалажып, чааскаанзыраан, аарыг-аржык, түрөп чоруур улуска деткимче көргүзүп чоруур.

Бир-ле бажыңга олар каш хонук бурунгаар чок апарган херээжен кижини мөчүзү тып алган. Ооң мага-боду үрелип, баксырап эгелээн болган. А кожа чурттап чоруур улус ооң адын безин билбес болганнар.

Кажан чамдык улус меңээ сестраларның кылып турар ажил-херээ чугула эвес, бөдүүн херектер-дир дээрге, мен оларга мынча деп харылар-дыр мен: «Олар чаңгыс кижиге-даа дузалашкан болза, ол үнелиг херек-тир».

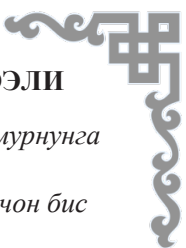

БУРГАННЫҢ МУРНУНГА СӨГҮРҮП, МӨГЕЙЭЭЛИ

*Барып, Дээрги-Чаяакчының – бистиң Чаяакчывыстың мурнунга
сөгүрүп, мөгейээли, дис кырынче олураалы;*

*Ол – бистиң Бурганывыс-тыр, а бис – Ооң коданында чон бис
база Ооң карактааны хойлары бис.*

[Ыдыктыг ыр 94:6-7]

∞

Ачы-буян чедирикчилеривис хүндүскү ажылдарын доозупкан соонда, Иисустуң баарынга база Ону таварыштыр хөй улуска ынакшылды көргүзүп, бараан болган хүннүң төнчүзүндө, бис шупту чыгып келгеш, Бурганга мөргүп, Ооң “кежээки чемин” үлежип турар бис. Бүдүн хүннүң дургузунда ядыыларның, кежи аарыг кижилернин кээргенчиг омур-хевирин таварыштыр Иисусче чоокшулап турар бис. А кажан хүн төнө бээрге, бис база катап мөргүл таварыштыр Олче чоокшулаар бис. Мөргүүрү дээрге Иисустуң бистиң аравыска Бодунуң майгынын тип, турумчуп алганының демдээ-дир.

Дээрги-Бурганывыстың мурнунга мөргөөн үевис, эгезинден төнчүзүнгө чедир – биске улуг ачы-буян. Бурган-биле чоок ужуражып эрттирген үевис – эртип бар чыдар хүннүң эң-не үнелиг кезээ-дир.

О, ХИЛИНЧЕКТИ КӨРГЕН ИИСУС

*О, хилинчекти көргөн Иисус,
аарыг кижилерни таварыштыр Сени көөр аргадан
меңээ бөгүн база оон-даа ынай берип-ле көр –
оларны ажаап-дежээп, Сеңээ бараан болурум ол.*

*Мээң мурнумга килеңнээн азы албыстыг кижги,
кем-херек үүлгедикчизи-даа турза,
ооң овор-хевириден Сени танып каар арганы берип көрөм.
Ынчан «хилинчекти көргөн Иисус, Сеңээ бараан болуру
сагыжымга таалал-дыр» дээр аргадан меңээ берип көрөм.*

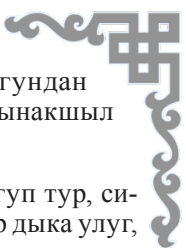
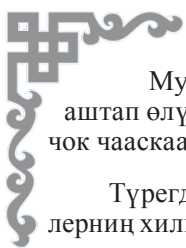
*Меңээ бүзүрелдиң шак бо ажсыдыышкынын берип көр, Дээргим, –
ынчан ажыл-үүлем мени кажан-даа шыладып моготпас.
Түрөп чоруур ядыыларның күзелдерин күүседиринден
өөрүшкүнү алыр боор мен.*

*Эргим түрээн кижилер,
Христостуң овор-хевирин көргүзүп чоруур болганыңарда,
силер меңээ дам-на эргим, чоок-тур силер.
Силерге дузалажып, силерни карактаары дээрге-ле
меңээ эң-не улуг хүндүткел-дир.*

*О, Бурганым, хилинчекти көргөн Иисус болганыңда,
мээң баарымга килеңнээчел эвес, бачыдымны өршээр,
чүгле күзел-соруум көрүп чоруур Иисустуң овору-биле база көстүп көрөм.
Мээң күзел-соруум дээрге Сеңээ ынакшылым
база Сээң түрөп чоруур ажы-төлүңге дузам таварыштыр
Сеңээ бараан болурум-дур.*

*Дээргим, мээң бүзүрелим быжсыглап көр.
Мээң кылган ажыл-үүлем, чарыгдаан күжүмнү
алган-йөрээп көрөм,
бөгүн, үргүлчү, кезээ мөңгедө.*

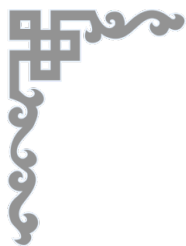
Муң-муң кижилер чаңгыс кезинди-даа хлеб чогуңдан аштап өлүп турар. Муң-муң кижилер чаңгыс дамды-даа ынакшыл чок чааскаанзырааш, өлүп турар.

Түрегдээннер, мээң бодалдарым силерже уткуй ужугуп тур, силерниң хилинчээнерни билип, бодап чор мен – хилинчээнер дыка улуг, а мээң хилинчээм хензиг биче.

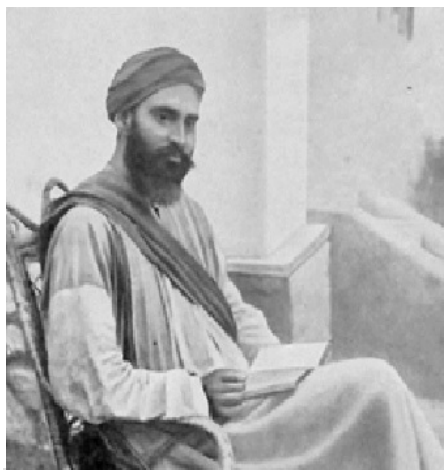
Аарыг-аржык улус, амыдыралы кадыг-берге улус, Иисустуң чүрээнден хоргадал дилеп чедип келиңер! Мээң чүрээм силер-биле кады Иисустан ынакшылды, күштү тып аар.

САДУ СУНДАР СИНГХТИҢ ЧАГЫГ-СӨЗҮ

КУШ ООЛДАРЫ

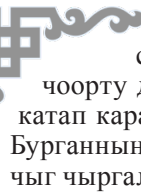
Бир-ле катап, дагларга аян-чорук кылып чорааш, деспек кырынга үнүп келгеш, шынааны эргий көрүп, дыштанып олур мен. Оон көңгүс ырак эвесте бир ыаштың будуунда куш уязы көрүп кагдым. Уяда куш оолдары алгыржып орлар, бодавыже, чемненир үези келген хире. Ынаар арга ужундан авазы ужуп кел чор. Ол чоокшулаан тудум, куш оолдарының ыыт-шимээни дендеп, аастары сүүреңейнчип орлар. Авазының чалгыннарының даажы мырыңай чоокшулап келгенде, куш оолдары аастарын бар шаа-биле ажыдып, улам ыыткыр алгыржып эгеледи. Авазы оолдарын чемгерип кааш, катап база чем тып эккээри-ле ол боор оң, ужуп үнүптү. А оолдары тоттур чемненип алгаш, удугулай берген боор, ыыт-шимээн чок баадылар.

Элээн чоокшулап келгеш, чаа төрүттүнген куш оолдарының карактары безин ажыттынмаанын көрдүм. Авазын көрүп шыдас-даа болза, куш оолдары ооң келген шимээнинден аастарын ажыдып, чем дилеп, алгыржып органнар-дыр.

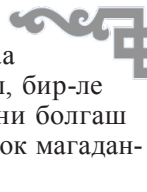
Карактары ажыттынмаан ол куш оолдары, бир эвес: «Бис аастарывыс ажытпас бис, чүге дээрге ававысты-даа, ооң эккелген чемин-даа көрбейн турар-дыр бис. Та бистиң ававыс ужуп келген, та бистиң дайзынывыс келген, кым билир боор, бисти чемгерер чеми та арыг, та хоранныг чүве» дээш, чем чивээн болза, олар кажан-даа шынын билип ап шыдавайн, карактары согур хевээр өлгүлөп каарлар ийик. Ынчалза-даа карактары ажыттынмаан куш оолдары авазының чедип кээринге база ооң ынакшылынга бичии-даа чигзинмээннер. Ынчангаш, каш хонганда оларның карактары ажыттынып келген. Авазын болгаш бот-боттарын көрүп кааш, аажок өөрээннер. Хүнден хүнче күш кирип, авазының омур-хевиринге дөмейлежип бар чыткан куш оолдары удавас кудай дээрниң хиндиинге хостуг кылайтып ужарлар.

Бис, кижилер, боттарывысты болганчок-ла чугула деп санап, элээн бедик деңнелде кылдыр бодангылаар бис. Ынчалза-даа ол бичии, хензиг, карактары ажыттынмаан куш оолдарындан өөренип, үлегер ап шыдаар деп бис бе? Бурган херек кырында бар дээрзинге база Ооң биске ханы ынакшылынга бүзүревейн, бо-ла чигзинип, дадагалзай бээр бис. Ынчалза-даа Дээргивис Боду мынча деп өөреткен болгай: «Мени көрбөзе-даа, Меңээ бүзүрээннер – амыр-чыр-галдыг».

Бурганга бис чүрээвисти ажыдып берген
санывыста-ла, сагыш-сеткилдин чемин ап, Аңаа
чоорту дөмейлежип бар-ла чыдар бис. Мандып өскеш, бир-ле
катап караавыс ажыттынып, каракка көзүлбес делегейни болгаш
Бурганның Бодун көрүп, билип каар бис. Ынчан төнчү чок магадан-
чыг чыргалаңны көөрүвүс чайлаш чок.

БОТТАРЫНЫҢ КҮЖҮ-БИЛЕ (азы БЕШ ЫДЫКТЫГЛАР)

Бир-ле катап Харидвар хоорайга, кадагларны чидиг, шиш уштарын өрү баштандыр, кыйыг чок кылдыр кадаан калбак шуугай кырында чыдар саду кижиге таваржы бердим.¹ Ол кижиден: «Кандыг сорулга-биле бодунарны балыглап, хилинчектеп турарыңар ол?» – деп айтырдым. Ол мынча деп харыылады:

– Сен база мен ышкаш саду ышкажыл сен. Таанда-ла ону канчап билбес кижиге боор сен? Бо мээң хай-бачыдым дээш бодумну кезедир, чөпшүл кылыр аргам-дыр. Мындыг арга-биле мага-бодумну күзелдерим-биле катай буза шаап турарым ол-дур. Оон-биле Бурганга бараан болбушаан, күзелдеримниң каржызындан, бачыгтарымның аарындан үнүп турар аарышкыны кончуг тодазы-биле медегереп, билип ап тур мен. Кадаглардан үнген аарышкыга көөрдө, ол аарышкы оон-даа күштүг. Күзел-соруум мындыг: шупту күзелдеримни узуткааш, бодум бодумдан хосталып алгаш, Бурган-биле шуут чаңгыс эп болурун чедип алыры. Мен ам бодумну он сес ай иштинде мынчаар хынап, шенеп турарым бо, ынчалза-даа ам-даа салган сорулгамны чедип албадым. Ынчанмайн канчаар, ындыг кыска үе иштинде хосталга чедип алыры – берге херек.

Оон соонда мен ол кижиниң чуртталгазының дугайында бодап эгеледим. Дыка-ла хөй айтырыглар элчип-селчип дойлуп келди. Алыс шын оожургалды, амыр-тайбыңны билип аар дээш, бодувусту хөй чуртталгалар дургузунда хилинчектээр ужурлуг улус бис бе? Бир эвес бис бо чуртталгавыста ындыг сорулгавысты чедип ап шыдавас болзувусса, моон соонда чуртталгага ону чедип алыр бир арга турар ужурлуг бе? Бир эвес бис, миллион-даа катап чурттаар болзувусса, ол сорулганы чедип ап болур бе? Оожургалды, амыр-тайбыңны бодувус күжүвүс-биле чедип ап шыдаар улус бис бе? Ындыг белек Бургандан келген эвес бе? Чигзиниг чок, бодувуска мага-боттуң өлүмүн эвес, а Бургандан кээр амыдыралды дилээр ужурлуг бис.

Оон соонда база бир өске саду кижиге душтум. Ол кижиге бодун кезедирин төндүрүп турар кижиге болду. Буттарын хендир-биле баглааш, ыяш будуунда бажын куду кылдыр астынып алган. Кажан ол бодунуң «шылгалдазын» төндүргөш, ол ыяш чанынга дыштанып олуруп алганда, оон: «Чүгө мынчап турарыңар ол? Ындыг хилинчектиг шылгалданың сорулгазы чүл?» – деп айтырдым.

¹ Саду – индуизм шажында «ыдыктыг кижиге» дээн уткалыг.

– Бажым куду кылдыр астынып алгаш
турарымга, мени көргөн улус дыка-ла кайгаар.

Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы чаш төл бүрүзүн иезиниң иштинге куду баштандыр чоруур кылдыр чаяап каанын утпа. Мээң Бурганга бараан болуп, бодумну кезедиримниң аргазы ындыг. Мынчаар кеземче кылыры бо делегейниң улузунга мелегей чүве кылдыр көстүр. Ынчалза-даа мооң-биле бодумга болгаш мында чурттап чоруур өске-даа улуска «бачыт-биле харылзаалыг чуртталга Бурганның караанга куду баштанган-биле дөмей көстүр» деп сагындырып турарым ол-дур. Бодумну мынчаар куду баштандыр азып тургаш, адак соонда, Бурганның караанга эки, чөптүг кижиге болурун чедип аар мен.

«Делегей дедир барган» дээри чөп. Ооң оруктары шынап-ла хажыттыган. Ынчалза-даа бис боттарывыс боттарывысты өскертип шыдаар бис бе? Бодувустуң күжүвүске идегеп болур бис бе? Бүгү-ле шын эвес чүүлдерни шуптузун-даа шын кылдыр эдип болур, бисти боттарывыстың-на каржы бодалдарывыстан, бужар күзелдеривистен адырып шыдаар, дың чаңгыс Бурганче көрнүр ужурлуг эвес улус бис бе?

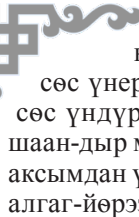
База бир саду кижиге таваржы бердим. Ол кижиге изиг чайын, хүннүң-не беш оттуң ортузунга олурур ужурлуг. Ону долгандыр дөрт одаг хып турар, а кырындан хүннүң чалынныг херелдери чиртип турар. Кыштың соогунда ол кижиге доштуг сугга шак-шагы-биле олурур. Ооң даштыкы окур-хевири баш-муңгаш, төттүнмөс качыгдалын илередип чоруур. Ол кижиге бодун беш чыл иштинде ынчаар хилинчектеп турарын дыңнааш, ооң чанынга чедип келгеш: «Ынчап тургаш чүнү чедип аар деп турарыңар ол? Беш чыл иштинде бодуңарны мындыг арга-биле кезеткеш, чүнү билип алдыңар?» – деп айтырдым.

Ол дыка-ла ханы ундарал-биле: «Мен бо чуртталгамда кандыг-бир чүвени чедип алырынга-даа, өөренип алырынга-даа идегелим чок.

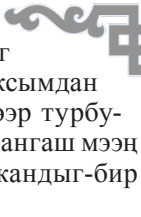
А келир үеже мени башкарыптар кандыг-даа күзел чок кижиге-дир мен ийин» – деп чугаалады.

Эртенінде, «улус-биле чугаалашпас мен» деп даңгырак берген саду кижини көөр дээш, чеде бердим. Ол алды чыл иштинде аксындан сөс үндүрбейн, алыс шынны дилеп келген кижиге болду. Мен оон: «Бурган биске дылды чугаалазын дээш, артында-ла белекке берген эвес бе?

Ыгытавайн чоруурунуң орнунга, ол белекти ажыглап, Дээрги-Чаяакчыны алдаржыдып, алгап-мактап чорзуңарза кандыг ирги?» – деп айтырдым. Ол меңээ, кандыг-даа өрү көрдүнгөн, адыыргаан чүве чокка, бичии самбыражыгашка бижип тургаш, харыылап берди:

– Сээний шын. Ынчалза-даа мээң бүдүжүм кончуг каржы, мээң аксымдан кандыг-бир буянныг сөс үнөр деп идегел чок. Мен ам алды чыл иштинде аксымдан сөс үндүрбейн тур мен, ынчалза-даа ам-даа каржы хевээр турбушаан-дыр мен, бүдүжүм ындыг болган кижидир мен. Ынчангаш мээң аксымдан үнген сөс улустуң сеткилин өөртүптөр кылдыр кандыг-бир алгаг-йөрөөшкин албаан шаамда, ыттавааным дээр.

Бир-ле катап Гималай дагларынга кончуг шынчы, буддист кижидугайында дыңнаан мен. Ол кырган лама дагда куйга чурттап турган. Куйнун аксын ыяк дуглааш, чүгле агаар кирер бичии үт арттырып алган. Кирген олчаан, ол оон үнүп көрбээн. Ламага бүзүрээр, чаагай сеткилдиг улустуң аңаа келгеш, агаар кирер бичии үттен сунган шайын ижип, хооруп каан арбайын чип амыдырап, чурттап турган. Чырык көрбейн, караңгы куйга үр үеде турганындан карактары согурарып калган. Ынчалза-даа чуртталгазының төнчүзүңгө чедир, куйга артып каарын шиитпирлээн кижидир.

Ол ламага ужуражып чеде бээримге, ол өйде мөргүп, тейлеп турар болду. Ынчангаш манаар ужурга таварыштым. Элээн үе эрткенде, ол бодунуң бараан болушкунун төндүргөн хире болганда, ооң-биле чугаалажыр чөпшээрелди диледим.

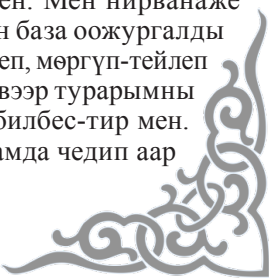
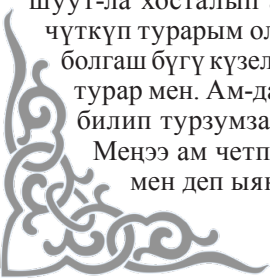
Бот-боттарывысты көрбейн-даа турар болзувусса, ол элдептиг лама-биле чугаалажыр аргалыг болганымга өөрээн мен. Баштай ол мени байысаады: мээң чүдүлгемни, мээң ында оруумну ыяк айтырып алды. Чүгле ооң соонда мен оон айтырыглар салыр аргалыг болдум:

– Бо караңгы куйга кара чааскаан мөргүп, тейлеп тургаш, чүнү чедип алыр сорулгалыг силер? Будда башкы Бурган дугайында чүнү-даа өөрөтпээн болгай. Бо таварылгада силер кымга мөргүп, тейлеп турарыңар ол ирги?

Оон ол чугаалап эгеледи:

– Мен Буддага тейлеп турар мен. Ынчалза-даа чааскаан караңгы куйга туруп алгаш, мөргүл таварыштыр бир-ле чүве чедип аар мен деп сорулгам чок. Харын-даа сорулга дугайында янзы-бүрү бодалдардан адырлырын, шуут-ла хосталып алырын дилеп, тейлеп турар мен. Мен нирванаже чүткүп турарым ол, шупту-ла аарышкыны билирин база оожургалды болгаш бүгү күзелдерни чок кылып узуткаарын дилеп, мөргүп-тейлеп турар мен. Ам-даа караңгының караңгызында хевээр турарымны билип турзумза-даа, эң сөөлүндө чүү болурун билбес-тир мен.

Меңээ ам четпес чүүлге дараазында чуртталгамда чедип аар мен деп ыяк бүзүрээр мен.

Ынчан мен аңаа харыыладым:

– Силерниң ындыг күштүг миннишкениңер болгаш күзелиңер силерни чаяап каан Бурганыңардан үнүп турар дээрзинге чигзиниг чок-тур. Күзелдерни узуткаар дээш эвес, а күүсетсин дээш, силерни Бурган чаяап каан болгай. Шупту күзелдерни чок кылып, узуткаары кижини хосталгага чедирбес, а чүгле бодун боду өлүреринге чедирер. Бистин күзелдеривис чуртталгавысты уламчылаары-биле чаңгыс аай болуп, амгы үевис-биле келир үени тудуштуруп, харылзаалыг чоруп олурар эвес бе? Шупту күзелдерни чок кылып узуткаар деп күзел боду үре-түннел чок-тур, чүге дээрге ол дөмей-ле күзел болуп артып каар. Бир күзелди өске күзел-биле солуп тургаш, хосталганы болгаш амыр-тайбыңны канчап чедип алыр бис? Алыс шынын алыр болза, күзелдерни чок кылып, узуткап тургаш эвес, күзелдерден канчаар сеткил ханыышкын алырын оларны чаяап каан Бургандан айтырып, күзелдерни канчаар күүседирин айтып бээр кылдыр, Бурганның Бодундан дилээр ужурлуг бис.

Ынчан кырган лама мындыг сөстөр-биле чугааны доосту: «Көөр ужурлуг чүвевисти албан-на көөр бис».

ЫДЫКТЫГ ДИРТКЕН КИЖИ БИЛЕ ФИЛОСОФ КИЖИ

Шаг шаанда ыдыктыг дирткен кижичурттап чораан. Ол кижичуннүң-не кылыр ужурлуг ажылдарын кылып каапкаш, шыргай арга иштинде, чажыт черде куйга барып мөргүп, тейлээр чаңчылдыг турган чүве-дир.

Бир-ле катап ооң ол чажыт куюнга философ кижичедип келген. Ол дис кырында мөргүп орап кижини көрүп кааш, кайгай берген. Философ аткаар бир баскаш, оожум соктаан, ынчалза-даа ол кижичурткелүнге бердингенинден кандыг-даа харыы бербээн. Философ онучартык шак манааш, чоруурунга белеткени бергенде, ыдыктыг кижичуруп кээп, ону эртип олурарынче чалаан. Кезек када ыржым дүшкен. Оон ол ыржымны философ үрөп, айтырган:

– Бо куй – дээрбечилер турлаа деп билир силер бе?

– Ийе, хайырааты, мен ону эки билир мен. Бо куй дээрбечилерниң журажыр чери болбушаан, мээң өртээлим база болуп турар. Мен хоорайга, хамык улус аразынга бодумнуң ажылымны кылып чоруп турзумза-даа, сеткилимниң ханызындан мөргүп шыдавас-тыр мен. Чүге дээрге янзы-бүрү доктар-моондак, шимээн-дааш мээң бараан болушкунумга шаптаразыннарны тургузар, ынчангаш мээң Бурган-биле харылзаам бодумга-даа, өске-даа улуска ажык чок болур-дур. Ынчан хоорайның шимээн-даажындан, хамык дүвүрээзинден адырлып, бээр, бо куйже чедип келгеш, Бурганымының каас-чаражынга, ооң Ыдыктыынга мөгөйип, дыштанып аар-дыр мен. Маңаа өске кижилер дээш дилег-мөргүлдөр хөй-хөйү-биле көдүрлүп үнөр. Ындыг мөргүлдөр чүгле меңээ эвес, өске улуска база ачы-буянныг. Бо куйга оорлар база болганчок кээр, ынчалза-даа олар мени дүвүретпес-тир. Бир катап оларның бирээзи меңээ: «Көрүп тур силер бе, хүндүлүг башкы, бис согур-даа эвес, мелегей-даа эвес улус тур бис. А кымнарны үптөп турар бис? Даштындан көөрге, дээрбечилер эвес-даа болза, ишти-хөңнүнде дээрбечи улусту» – дээн. Мен оларны эрге-чагырга черлеринге дыңнатпас-тыр мен, чүге дээрге оларның эде кижизидилге чорудар арга-шинээ чок, чүгле шүгүмчүлээр болгаш кезедир. Оон ол дээрбечилерниң чүректери улам-на дошкуурап, хедерленир. А мен оларның салым-чолун Дың Чаңгыс Бурганга хүлээдип, оларны өскертип, чаа чуртталганы чаяп берип шыдаар ол Бурганга бүзүрөп мөргүп, чалбарып, тейлеп турар-дыр мен. Оларның чамдыызы бүрүнү-биле өскерлип, чурум-сагылгалыг, харын-даа чонунга ачы-дузалыг улус болу бердилер. Бурганның авыралында чааскаан күүседип

турар ажылым, хамык чоннуң ортузунда
чүве дег, мында уламчылавышаан.

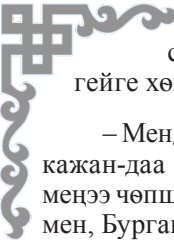
– Силер шынап-ла маңаа, кара чааскаан, ээн куйга мөргүп тургаш, өске улуска дузалажып турар мен деп бүзүрээр силер бе?

– Чамдык улус доктаамал мөргүп, тейлээрин сагыш-човаар чүве чок, чалгаа чорук деп санап турар. Ол шын эвес. Мөргүлдер чүгле мөргүп турар кижини эвес, а ону долгандыр турар улусту база байыдып шыдаар. Ол дээрге ылап алыс шынның далайынче херек кырында шымнып кирери ышкаш, Бурганның алыс шынын, онза үнелиг улуг эртинени далайынч дүвүнден тып, чаалап алыры болур. Далайда шымнып чоруур кижиниң суг иштинге тыныжын тудары ышкаш, мөргүп турар кижини бо делегейниң хөлзээзин, дүвүрээзининден ыракка, ыыт-шимээн чок өрээлге хагдынып алгаш, харамдыгып мөргүүр ужурлуг. Ынчан ол кижини Ыдыктыг Сүлдениң удуртулгазы-биле мөргүүр арга-шинектиг болур. А Бурганның Сулдези чок болза, шын амыдырал база чок. Мээң сорулгам кончуг тодаргай. Бурган шимээн чок, ыржым черге ажылдаар. Кандыг-даа кижини шимээн-дааштыг черге Ону дыңнап шыдавас. Бурганның үнүн чүгле ыржым-шыпшың черге манап тургаш, дыңнап болур. Ол ынчан үн-даа, сөс-даа чокка, чүректин чажыт өрээлинге сеткил-биле чугаалажыр. Чүге дээрге Ол Сүлде-дир. Сүлде кижиниң сеткилинче көрнүп, Сүлде дылынга чугаалажып, Бодунуң шынарлары-биле ону долдургаш, амыдыралга катап төрүдөр болгаш кезээ мөңгези-биле чаартыр.

– Шынап-ла ыржым ындыг чугула. Мен база ону билир мен, чүге дээрге шимээнниң черге боданып шыдавас мен. Ынчалза-даа силерниң ыржым-шыпшыңның Бурганыңарга арай-ла чигзинип тур мен. Оң барын канчаар шынзыдып болур силер?

– Бурганның барын дыка хөй, миллион-миллион кижилер билип турар, ындыг-даа болза Бурган чер-делегейде кижилерниң билир шаандан артык бедик. Ол чүгле бичии уруглар дег бүзүрелдиг улустуң чүректинге туруп болур. Холувусту отче чоокшуладаыр болзувусса, чалбырааштан кээп турар чылыг оттуң барын чугаалап турар эвес ийикпе? Ол ышкаш, кижиниң Бурганны ишти-хөңнү-биле эскерип каары Оң барын ыяк болгаш чайгылыш чок шынзыдар.

Мен бир херээжен кижини билир мен. Ол он ийи харлыг тургаш, бир дугаар Бурган болгаш Оң ынакшылының дугайында дыңнап турар үезинде, башкы ам-даа чугаалап турда-ла, «Оң адын билбес-даа турган болзумза, мен база Бурганны билир турган-дыр мен» дээн.

– Чүге силер бо делегейден аңгыланыр силер? Бодунарны өрү көрдүнер болгаш, бо делегейге хөңнүнер чок эвеспе?

– Менде бо делегейни көөр хөөн чок болур хире чүве чок, оон ыңай кажан-даа бодумну өрү көрдүнүп чорбаан мен. Дээрги-Чаяакчы ону меңээ чөпшээревес-даа. Мен дээрге бачыттыг болгаш кошкак кижидир мен, Бурганның авыралы, дузасы, камгалалы чокка чурттап шыдавас мен. Бо делегейден ойталавас мен, ынчалза-даа ооң каржызындан болгаш мээң Бурган-биле харылзаамга шаптыктап турар чүүлдерден ойталап турар мен. Амдыызында бо делегейге чурттап тургаш, оон ойталаар аргавыс чок. Бир эвес хоорайны каапкаш, шыргай арга иштинге чурттай бээр болзувусса, ынчан бо шыргай арга база бо делегейниң бир кезээ-дир деп билип каар бис. Бо делегейни хүлээп көрбейн барып болур деп бодаары – уjur-утка чок бодал-дыр. Чүгле өлүм дамчыштыр дээрден башка, кым-даа бо делегейден ойталап шыдавас. Бурган бисти черни ээлеп, сайзырап чурттазын дээш, чаяп каан. Биске бо делегейге эдилезин дээш берген эт-севин шын ажыглап өөренип алгаш, шак ынчаар бодувусту Бурганның оранынга чурттаарынга белеткээр уjurлуг бис. Бурганның ыдыктыг күзели ол-дур.

– Бир эвес силер бодунарны кошкак, бачыттыг кижидир деп санап турар болзунарза, өске улус чүге силерни ыдыктыг кижидир деп санап турарыл?

– Грек омак-сөөктүг Сократ деп философ кижидир бир-ле катап «Бүгү чуртталгамның иштинде өөредиг ап, кара чаңгыс билип алган чүвем – чүгле чүнү-даа билбес болганым-дыр» деп чугаалаан. Кажан улус Сократтан ооң-биле өске улустуң аразында кандыг ылгал барын айтырарга, ол: «Ылгал чүгле чаңгыс: мен чүнү-даа билбес мен деп миннип турар мен, а өске улус бир-ле чүвени билир деп бүзүрелинден шуут-ла салдынмас боор-дур» – деп харыылаан. Улус күзээн чүвезин бодап тургай аан, мен шынап-ла ыдыктыг эвес мен, ол частырыг-дыр. Мен Бурган-биле чүгле чаңгыс аай, сырый харылзаалыг болурун күзөп чоруур мен, чүге дээрге ындыг чоок дем-каттыжылгадан бо делегейниң билбези амыр-тайбыңны ап турар мен. Мен бодумну кошкак болгаш бачыттыг мен деп билир мен, а кижилерниң хөй кезии боттарын бачыттыг бис деп билбес. Ооң уjurунда бачыттан камгаланыр аргазын билбестер, ынчангаш мээң билип алганым амыр-тайбыңны тыппайн чыда, шупту өлүп турарлар.

ЭРТЕМДЕН

Бир немец эртемден өлгөн соонда, ооң сүнезини чыргалаң оранынга келген. Ол ырактан Кудай-Дээрниң чуруттунмас чаражын болгаш ында чурттап турарларның төнчү чок өөрүшкүзүн көргөш, пат кайгап, мырыңай девидей берген. Ынчалза-даа ооң эртемден угааны биле чигзиниичели чыргалаң оранынче кирер эжиинге шаптараазын болу берген. Эртемден боду боду-биле маргыжып эгелээн:

– Мен бо бүгүнү көрүп тур мен, кандыг-даа чигзиниг чок тур, ынчалза-даа бо бүгүнү көрүп турар караам мени мегелевейн турар деп канчап билип аар мен? Херек чүве бо-дур: философияны, логиканы, өске-даа эртемнерни шүгүмчүлел-биле шинчилээн ажылдарны ажыглап көрейн. Ынчан мээң бо көрүп турарым чыргалаң оранының шынап-ла бар-чогун көрүптер бис.

Бурганның аңаа турган төлээлери эртемденниң бодалын билип кааш, ооң чанынга келгеш, чугаалаан:

– Сээң угаан-медерелиң, мөзү-бүдүжүн долузу-биле өскерлип, хажыт-тынган-дыр. Каракка көзүлбес делегейни көөр дээр болза, каракка көзүлбес чүвени өтгүр көрүп шыдаар карактар херек. Ооң алыс ужур-утказынче кирерде, тускай арга-шинекти ажыглаар ужурлуг, делегей шинчилээр угаанның херээ чок. Сээң эртемиң кижилер делегейиниң каракка көстүп турар кезээ-биле харылзаалыг, а бо каракка көзүлбес өртемчейге чүгле ынакшылдан болгаш Бурганга мөгейигден үнүп турар мерген-угаанны ажыглап болур сен. Башкывыстың: «Өскерли бербес болзуңарза база бичии уруглар дег апарбас болзуңарза, Дээрниң Чагыргазынче кирбес силер» дээн чагыын чүрээңге хүлээп ап шыдавас болганың хомуданчыг-дыр.

Каракка көзүлбес делегейиниң алыс шынын билип аар дээш, харамдыгып чорааның чигзиниг чок-тур. Ындыг эвес турган болза, сээң чуртталган, сээң бодалдарың каржы, кара-сагыштыг турган болза, ам көрүп турарың чыргалаң ораның кажан-даа, ырактан безин көрүп шыдавас турган ийик сен. Өлгүжеңге чедир, чырык черге тояавышаан, мелегейиңге хөңнүң калгыжеге, херек кырында бар чыргалаңга философчу бодалың-биле үскүлежип келдин. Чүгле алыс шын аайы-биле чорупкаш, Бурганның чырыында өөрүшкүже эглип кээп болур сен.

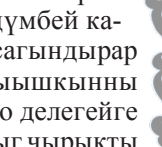
Өртемчейде бар-ла шупту чүве, үе безин, каракка көзүлбес делегейге база хамааржыры билдингир. Бурган Боду-биле шупту чүвени долдуруп турар. Ынчангаш шупту улус каракка көзүлбес делегейде база чурттап турар. Кижини бүрүзү өлүр салымнын мага-ботту «кедип алган» болза-даа, каракка

көзүлбес делегейниң төлээзи бооп турар.

Ынчалза-даа мага-бот өлгөн соонда, сүлде-сүне-
зинниң чеде бээр өске деннелдиң чери херек кырында база бар.

Ол Дээрлерниң алдарлыг чырыы биле чыккылама соок, дүмбей ка-
раңгы өлүмнүң аразында кандыг-ла бир ортаа чер ышкаш сагындырар
чадавас. Ындыг-даа болза, кайы талазынче кирер угланыышкынны
бо-ла чуртталгавыста тодарадыр ужурлуг бис. Кижилер бо делегейге
ол ийиниң бирээзин шилип аар ужурлуг: өөрүшкү-маңнайлыг чырыкты
шилип аар бе азы чагырга чок чүрээвис-биле соок караңгы тамыда өлүм
аспаанче шымны бээр бис бе?

АЯН-ЧОРУКЧУ

Кижиниң чүрэниң ханызында ала-чайгаар кагып-суксап чоруур чери бар боор. Ону чүгле чаңгыс Бурган хандырып болур. Бистин бүдүжүвүс Бурган-биле бедик деңнелдиг харылзаазынга белеткенмишаан, бо делегейниң шылгалдаларынга дадыгып бадыткаттынар. Ынчалза-даа бистиң хөй кезиивис Бурганны бак көрүп, бодунуң муңгаранчыг изиг күзелдериниң ханыышкынын бо делегейден дилеп чоруур. Ындыг базымнар чүгле баш-муңгаш аңгадаашкынга чедирер.

Бо тоожулал бодунуң чуртталгазында шупту күзелдерин хандыргаш, оожургалды чедип алыр сорулгалыг кижиниң дугайында. Ол кижини: «Бир эвес чырык черни бир кылдыр кезип чоруптар болзумза, аарыг-човулаң-даа көрбөс, сагыш-аарып, дүвүрээр чүвө чок, ажыл-даа кылып турбас, амыр-тайбың чурттаар черни черле тып аар боор мен» – деп бодаан. Ол эргежок чугула херектиг чүүлдерин белеткээш, аян-чорукче үнүпкен.

Ай-айы-биле, бир черден бир черже чоруп-ла орган, ынчалза-даа сураглаан чери тывылбайн чоруп берген. Бир-ле катап көңгүс чаа чевег кыдыында орар кырган ирейге таваржы берген. Аян-чорукчу ирейге чоокшулап келгеш: «Кымның чевээ боор?» – деп айтырган. Ынчан ирей аңаа элдептиг төөгү чугаалап берген:

– Мээң суурумдан ийи кижини ыяш кезер дээш аргаже чорупкан чүведир. Таварылга бооп, мен база ол орук-биле чоруп орган мен. Оларны көрүп кааш, ырактан-на мендиледим. Олар чадаң ыяштар аразынга чугаалажып олурган чүвө, менче сагыш-даа салбадылар, херекке-даа албадылар. Ынчан мен оларның чанынче чоокшулап келдим, оларның бирээзи мени эскере тыртып кааш, дыка дүрген бир-ле чүвени пөс-биле шыва каапты. Баштай олар мээң айтырыгларымга харыы бербейн, ол-бо будалдырып, тывыжын чажырап бодааннар. Ынчалза-даа айтырыглар салырын уламчылап тур мен. Адак соонда ийи кижим, мени оларның херээн сайгарып, кандыг-бир сүмө бээр чадавас деп бодай бергеннери ол боор, чажыдын ажыдып, арга иштинге канчаар чорааш, чадаң ыяш адаанга кылаңайнып чыткан чүвени эскерип каанын чугаалады. Олар чоокшулап келгеш, ийи алдын шуткумалды көрүп кааш, тыпкан олчазы-биле чүнү канчаарын маргыжып олурда, мен кылаштап келген болдум. Мен оларга: «Алдын хевирлиг ындыг шуткумалдар өлүмнүг какпа болур, чыткан черинге хевээр каапкаш, уттуптуңар» – дээн мен. А кожавыста хоорайда бир банк ажылдакчызы кижиниң бажыңыга үптекчилер келгеш, өлүрүп каан-дыр. Бир эвес ол оорлар бо чоок кавыда болза, ол ийи ыяш кезикчизин катый туткаш, өлүргөш,

алдыннарын алгаш барып болур-дур. Оон аңгыда, ол алдыннарны оларда деп билип кагза, чигзиниг чок, оларны оор херекке болгаш банк ажилдакчызын өлүрген деп кемниг херекке онаап болур-дур деп сагындырбышаан, сүме кадып чугааладым. Олар мээң-биле чөпшээрешкеш, мээң сүмем ёзугаар кылырын сөгледилер. Ынчан мен оруум уламчылап чорупкан мен. Ынчалза-даа олар мээң сүмемни херекке албайн, ол алдынын долганып, маргыжын уламчылап турганнар. Бирээзи: «Алдынны мен баштай көрүп каан мен, ынчангаш үштүң ийизин мен алыр мен» – дээн. Өскези: «Чагырга ийи – деңге үлежир» – деп айтышкын үндүрген. Адак соонда баштайгызы чөпшээрешкен. Оон тыпкан алдын эртинезин демдеглед, байырлаар дээш, бирээзи суурже киргеш, чем садып эккээр болган.

Ынчалза-даа оларның кайызының-даа изигленген, чазый сеткили эжин өлүрер деп бодап алган. Кажан ыяш кезикчилериниң бирээзи суурдан чем садып алгаш, чедип кээрге, өскези эжинче халдааш, өлүрүп каан. Өлүрүкчү дөмей-ле алдынындан өөрүшкү албаан, чүге дээрге демгизи садып алган чемин хораннап каан болган. Ол чемни чиггеш, өлүг кээп дүшкен. Олар ам бо чевегде ийилээн чыдарлар.

Аян-чорукчу долгандыр көргөш, мрамор шывыгылыг чевегже айыткаш, кырган ирейден: «А бо кымның чевээл?» – деп айтырган. Ирей бодамчылыгы-биле бажын чайгаш, мынча дээн:

– Бо кижичугаалап ханмас бай кижичурган. Ол ам өлген-дир, мындыг каас-чараш, эмин эрттир нарын тураскаалдың аңаа херээ чүү деп? Ам дуу ол, дөң довураа көстүп чыдар чевегни көрүп тур сен бе? Бо кижичончуг чоргаар, кам-хайыра чок, кээргээр сеткил-даа чок, чамдык улусту дорамчылап, чамдызынга авыяастап, чашпаалаар эрге-чагырга ээлээн кижичурган. Ол эрге-чагыргазынга тургаш, шупту улус ооң күзелдерин хандырап, аңаа бурганга дег мөгеерин негеп турган. Хенертен ол коргунчуг аарыгдан аарааш, диригге-ле курттуп өлгөн. Ону хөөржүткен соонда, каш-ла хонганда, черлик араатан аңнар ооң чевээн касканнап, мага-бодун ушта тырткаш, дойлап, чевег-хөөрнүң девискээрин бир кылдыр чашканнап каапкан. Ооң оваадай кедип чораан бажы аш куу сөөк апарган, довуракта чуглуп чыдар.

Аян-чорукчу дыңнаан чүвезиниң дугайында бодап четкелекте, кырган ирей чугаазын уламчылаан:

– Бо төөгүлөр кижичөрөлгетенниң бачыттыын, шуут үрелгенин чугаалап турар. Ынчалза-даа ол бачыттан хосталырага бар. Бо делегейде амыр-тайбыңны, өөрүшкүнү, кадыкшылды берип турар ынакшылдың агымы бар. Кым ол ынакшылдың агымынга чурттай бээр болдур, ол кижичулуска ачы-дуза

кылыксаар, каржы чорукту кажан-даа каржы-зы-биле харыылавазын кызып чоруур апаар.

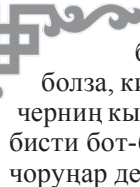
Ам бирээни төөгүүп берейн. Бир черге херээжен кижичурттап чораан. Ашаа чок апарганда, ооң ажыын ажып эрткен соонда, бүгү эт-хөреңгизин ашааның кыс дуңмазы-биле үлежир ужурлуг апарган. Дулгуяк херээженниң кылыктанган чуржузу адак соонда чаавазынын чаш оглун бүдүү алгаш, корзинага суккаш, хемче салыпкан. Чаш төлдү балыкчы кижичурттап алгаш, бажыңынга апарып, бодунуң оглу дег азырап, өстүрүп каан. Оол улгадап келген. Ол эр бир-ле катап базаарга балык садып тургаш, душ бооп, бодунуң төрөөн иезинге таваржы берген. Дулгуяк херээжен ону бодунуң оглу деп билбээн-даа болза, оолду кээргээш, кырган балыкчы-биле ийилдирзин ооң бажыңынга чурттаар кылдыр чалаан. Үр болбаанда, дулгуяк херээжен кырган балыкчынын чүү-хөөзүнүң аразында бодунуң корзиназын эскерип каан. Оон оолдун шенээнде төрүмелинден кара меңин көрүп каан. Ол мең ооң чиде берген оглу бо-дур дээрзин бадыткап турган.

Ооң соонда дулгуяк херээжен туттунар арга чок килең кылы-биле чуржунуң ажы-биле сөглээрин чедип алган. Ол өжөөн негээринден туттунупкан, чүгө дээрге оглу багай чүве кылырын авазыңга чөпшээрэвээн. Сөөлүндө ол оол авазы биле угбазынын ийилдирзинге бүгү назынында бараан бооп чорааш, ынчангы кээргээр сеткилдиң каржы сеткилди канчаар тиилээнин көргөн.

Аян-чорукчу кырган ирейниң чугааларының дугайында боданмышаан, орук кыдыңга олуруп алган. Ол черге халдавырлык кеш аарыглык кижичурттап биле мөге кижиниң чугаазын дыңнаан. «Сен канчап бо халдавырлык кеш аарыңдан аарый бердиң?» – деп, мөге айтырган. «Чүгө дээрге мен каржы-хажагай, самырдай чуртталга чурттап чораан мен» – деп, кеш аарыглык кижичурттап харыылааш, уламчылаан: «Сен мага-бодуну кадык болгаш күштүг болзун дээш, өөредип, чаңчыктырып турар-дыр сен, ынчалза-даа адак соонда сээң-даа мага-бодун, мээң-даа мага-бодум черниң довураанче шилчиир».

Аян-чорукчу боданмышаан, бодунуң оруун уламчылап чорупкан. Ам-на ол бодунуң чиик, таптыг чуртталга дилеп чоруурун анаа-ла бодунга ынаа деп билип каан. Оон аңгыда, чүгле Бурган дээш, өске кижилер дээш чурттаан чуртталга ёзулуг хосталганы эккээр-дир деп билип каан.

Бодунга ынак чуртталга дээрге кажаажыгашта куштун ужуп үнер дээш, чалгыннарын часкагылап, күштүг демисешкен тудум, улам-на будулуп, ам-даа кажаажыгаштан үнмээнин билгеш, олуруп алганы-биле дөмей-дир деп бодап орган.

Моон алгаш көөрге, чурттар аңгы-аңгы-даа
болза база чоннар бот-боттарынга дөмейлешпес-даа
болза, кижилерниң алыс бүдүжү кайда-даа чаңгыс аай-дыр. Бүгү
черниң кырын чылдып, чырыдып турар дың чаңгыс хүннүң бары дег,
бисти бот-боттарыңарга ынак болунар, бот-боттарыңарга дузалажып
чоруңар деп өөредип турар дың чаңгыс Бурган бар.

Аас-кежик чок улус – чүглө дулгуяктар, өскүстөр, ядыы, чединмес
улус эвес. Дүжүлгезинде саадаан хааннар-даа, эт-хөрөңгизинде эштип
чоруур байлар-даа, мерген угаанын ажыглап чоруур угаанныглар-даа ол
оожургалды, күзел-ханыышкынны албайн чоруурлар.

Нойнуң черге хонуп, дыштанып аар кургаг чер тыппаан көге-бугазы
ышкаш, бистиң-биле база ындыг болур. Бурганны дилеп, чер кезип чоруур
мөргүкчүлөр-даа, өске-даа аян-чорукчу улус, бис база, амыр-тайбыңны,
оожургалды бистиң Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос чокта, кайыын-даа
тыппас бис. Ол Боду биске: «Могоп турупкан, аар чүэк чүктээн улус дө-
гере Меңээ келиңер! Мен силерге тамчык-дышты хайырлаар мен» – деп
чугаалаан болгай.

ДОПЧУЗУ

ЭГЕ СӨС 3

ТЕРЕЗА ИЕНИҢ ЧАГЫГ-СӨЗҮ

КЭЭРГЭЭЧЕЛ СЕТКИЛ ДУГАЙЫНДА.....	6
ЫРЖЫМ-ШЫПШЫҢ ДУГАЙЫНДА	8
ӨӨРҮШКҮ ДУГАЙЫНДА	11
ЭКИИРГЕК, ХАРАМ ЭВЕС ЧОРУК ДУГАЙЫНДА.....	13
БОДУН ӨРГҮЛ КЫЛЫП БЕРДИНЕРИ	16
БИЧИИ ЧҮҮЛДЕР ДУГАЙЫНДА САКТПЫ ЧОРУҢАР.....	18
ТҮРЕГДЕЛДИҢ МУҢГАРАНЧЫГ ДҮРЗҮ-ХЕВИРИ	19
ХАЛАС БЕЛЕКТЕР	20
ӨСКЕ КИЖИЛЕРНИҢ ЧАРАЖЫН ЭСКЕРЕРИ.....	21
ЧҮРЕКТЕР КАНЧААР АЖЫТТЫНАРЫЛ?	22
ДЭЭРНИҢ ЧУРТТАКЧЫЗЫ ДЕГ	23
ЭҢ-НЕ КОРГУНЧУГ ЯДАРАЛ	24
ХОЛДАРНЫҢ ЧЫЛЫЫ.....	25
АМЫ-ХУУЗУНДАН БЕЛЕК	26
ӨСКЕЛЕР-БИЛЕ ЫНАКШЫЛЫН ҮЛЕЖИРИ	27
ЭҢ ӨНДҮР УЛУГ БЕЛЕК – ЫНАКШЫЛ.....	28
БУРГАННЫҢ ЭНЕРЕЛИ	29
ӨСКЕН ӨӨНҮҢ ЧЫЛЫЫ ДЭЭРГЕ БЕЛЕК-ТИР	30
ЫНАКШЫЛДЫҢ ОНЗАГАЙ ЧИЖЭЭ	31
ЭКИИРГЕК, ЧАРАШ КИЖИЛЕР	32
АРЫН-НҮҮРНҮ ШИНЧИЛЭЭРИ.....	33
АМЫР-ТАЙБЫҢ НЕПТЕРЕДИР ЧЕПСЭЭҢ БОЛУЙН.....	34
МЕНИ ӨТТҮР ЧЫРЫП-ЛА КӨР	36
ЫДЫК, ЫДЫК, ЫДЫК.....	38
ДЭЭРДЕ АДАВЫС	39
БУРГАННЫҢ МУРНУНГА СӨГҮРҮП, МӨГЕЙЭЭЛИ	41
О, ХИЛИНЧЕКТИ КӨРГЕН ИИСУС.....	42

САДУ СУНДАР СИНГХТИҢ ЧАГЫГ-СӨЗҮ

КУШ ООЛДАРЫ.....	46
БОТТАРЫНЫҢ КУЖҮ-БИЛЕ (азы БЕШ ЫДЫКТЫГЛАР)	48
ЫДЫКТЫГ ДИРТКЕН КИЖИ БИЛЕ ФИЛОСОФ КИЖИ	52
ЭРТЕМДЕН	55
АЯН-ЧОРУКЧУ	57

**ИНДИЯНЫҢ ЧҮРЭЭНДЕН ҮНГЕН
МЕРГЕН УГААН БИЛЕ КЭЭРГЭЭЧЕЛ СЕТКИЛ:**

Тереза Ие болгаш Саду Сундар Сингхтиң чагыг-сөстери

Подписано в печать 10.11.2017

Тираж 800 экз.